

บทที่ 2

การสร้างจินตภาพโดยการเล่นเสียงและจังหวะ

วรรณกรรมใช้ภาษาเป็นอุปกรณ์สื่อสารความคิดและอารมณ์ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกสรรถ้อยคำเพื่อให้การสื่อสารนั้นสำเร็จดังประสงค์ ภาษาที่มีความไพเราะจะช่วยสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน "เพราะความงามความไพเราะก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความคิดและอารมณ์ที่แสดงออกมานั้นมีพลังและอิทธิพลสัมผัสกระทบความคิดและอารมณ์ของผู้อ่านให้ไหลเอนคล้อยตามตน" (ดวงมน จิตรจำนงค์ 2536 : 11)

ผลงานทางวรรณกรรมของอัศศิริ ธรรมโชติ ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมากว่า เป็นผลงานที่มีภาษาสละสลวย ประณีตบรรจง และไพเราะราวบทกวี นอกจากนี้ที่ยกมาในบทที่ 1 แล้ว ยังมีผู้กล่าวถึงอีกเป็นจำนวนมาก ดังนี้

"ในกระบวนนักเขียนเรื่องสั้นยุคนี้ อัศศิริยืนอยู่ในแถวหน้า มีผลงานสม่ำเสมอและมีความประณีตในงานอย่างน่าอัศจรรย์ ผมเองชอบสำนวนร้อยแก้วของเขาที่งามและให้ความสะท้อนใจราวบทกวี บางท่วงบางที่เหมือนจะเซยแต่ไม่เซย นี่คือความน่าอัศจรรย์ของอัศศิริ" (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ 2535 : 8)

"เขาตั้งใจจะเขียนร้อยแก้วที่เลือกเฟ้นถ้อยคำมีจังหวะจะโคนราวกับจะเป็นร้อย" (เจตนา นาควัชระ 2538: 14)

"เรื่องสั้นของอัศศิริเป็นเรื่องสั้นที่มีเนื้อความกระชับ ชวนให้ตีความ ลักษณะเด่นคือการใช้ภาษาได้รัดกุม ไพเราะ บางช่วงบางตอนราวกับบทกวี" (สุภัทร สวัสดิรักษ์ 2538 : 22)

"ร้อยแก้วของอัศศิริละเมียดละไมไพเราะ จนบางครั้งฟังเหมือนเสียงกวี เป็นการใช้ภาษาที่ละเมียดบางเบา" (จำนงศรี รัตนิน 2538 : 26)

แม้ว่างานประพันธ์ประเภทร้อยแก้วจะไม่มีกฎบังคับเรื่องเสียงสัมผัสคล้องจองก็ตาม แต่การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองและจังหวะก็ปรากฏในภาษาเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ เป็น

จำนวนมาก ซึ่งลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความไพเราะสละสลวย ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและโยงไปสู่การเกิดจินตภาพในที่สุด

ผู้วิจัยพบว่า การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองและจังหวะในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. การเล่นเสียงสัมผัส
2. การเล่นจังหวะ

1.การเล่นเสียงสัมผัส

การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ ปรากฏเป็นจำนวนมาก มีทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 การสัมผัสพยัญชนะ

1.2 การสัมผัสสระ

1.1 การสัมผัสพยัญชนะ

การสัมผัสพยัญชนะ หรือบางตำราเรียกว่า การสัมผัสอักษร (Alliteration) หมายถึง “การเล่นคำโดยซ้ำเสียงพยัญชนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแรกของคำหรือพยางค์ที่เน้นเสียงหนัก” (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ ไวยากรณ์ และกลการประพันธ์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2539: 3) และ “ใช้เสียงตัวอักษรพ้องกัน และอักษรในที่นี้หมายถึงเสียงพยัญชนะ ซึ่งไม่กำหนดเสียงสระหรือเสียงวรรณยุกต์สูงต่ำ ลักแต่ว่ามีเสียงพยัญชนะพ้องกัน เช่นตัวอย่าง “เขา,ขัน,กู,คำ” ดังนี้ก็ได้ หรือเขียนรูปต่างกัน แต่เสียงพยัญชนะร่วมกัน เช่น “ซุง,ทราบ,สร้างสรรค์,คร” ดังนี้ก็ได้ นับว่าเป็นสัมผัสอักษรทั้งนั้น” (พระยาอุปกิตศิลปสาร 2522: 353-354)

ผู้วิจัยพบว่า การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ สามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1.1.1 การสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบท
- 1.1.2 การสัมผัสพยัญชนะแบบสัมผัสกัน
- 1.1.3 การสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้คำซ้อน

1.1.1 การสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบท

กลบท หมายถึง “บทกวีนิพนธ์ที่กวีได้บัญญัติลักษณะบังคับเพิ่มเติมลงไปเป็นพิเศษกว่าลักษณะบังคับที่มีอยู่เดิม หรือยกย้าวิธีร้อยกรองโดยเรียงรูปคำพลิกแพลง เป็นกระบวนต่างๆ ให้ผิดแผกไปกว่าปรกติ เรียกว่า “กล” คำประพันธ์ทุกชนิดสามารถแต่งให้เป็นกลได้ทั้งสิ้น” (กำชัย ทองหล่อ 2515: 647) และ “กลบทเป็นลักษณะแห่งการสร้างสรรค และเป็นฝีมือของกวีที่แสดงออกมา” (โกชัย สาริกบุตร 2517: 8-9)

การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีลักษณะคล้ายรูปแบบกลบทของกวีนิพนธ์ไทย คือ กลบทชนิดบังคับเสียงพยัญชนะหรือกลบทอักษรล้วน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กลบทอักษรล้วน แบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์

จักกลับกล่าว <u>ดาวเดิมดาบ</u> สน้อย	ครั้น <u>สุริยะ</u> ลอย <u>เลื่อนล่อง</u> ส่อง <u>สวัสดิ์</u>
สว่าง <u>แจ่มแสงศรี</u> สุริย์ <u>จรัส</u>	<u>เลื่อนลอย</u> ลัด <u>เขาแก้ว</u> มุก <u>นธ</u>
	(ชุมนุมตำรากลอน 2519: 217)

การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบทในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลบทอักษรล้วนข้างต้น และมีความหลากหลาย มีทั้งการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 2 พยางค์ 3 พยางค์ 4 พยางค์ และมากกว่า 4 พยางค์ขึ้นไป แต่เนื่องจากการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 2 พยางค์ ไม่จัดว่าเป็นลักษณะเด่นของการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบท แม้จะปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบทเป็น 2 แบบ ดังนี้

1.1.1.1 อักษรล้นแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์

1.1.1.2 อักษรล้นแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 4 พยางค์ขึ้นไป

ไป

1.1.1.1 อักษรล้นแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์

การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้รูปแบบกลบทที่คล้ายกับกลบทอักษรล้นแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์ ปรากฏในเรื่องสั้นของ อิศศิริ ธรรมโชติ เป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นฝีมือการประพันธ์หรือการเลือกสรรภาษาให้มีเสียงไพเราะสละสลวยและยังสามารถเลือกเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันสื่อความหมายที่ต้องการได้ด้วย เพราะเหตุนี้เองผู้อ่านจึงรู้สึกว่ ภาษาของอิสศิริ ธรรมโชติ ละเมียดละไมไพเราะราวกับ"ภาษากวี" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เธอกับเขาก่ายกอดกันและร่วมภิรมย์สมรักอย่างคุ่นเคยรวดเร็ว
เหมือนอย่างเช่นที่เขามาหาทุกครั้ง

(พับครึ่ง , 64)

เขาไม่ได้ชักตาตั้งแกลงเกลือกกลิ้งกับพื้นซีเมนต์เหมือนวันที่
ต่อยกับผม

(มนเทียร พันธชาติ , 126)

"ญี่ปุ่นมันทิ้งระเบิดลงมาตรงหน้าสถานีรถไฟนั่น" แม้ว่า "ทหาร
ของเราตายกันเกลื่อน บาดเจ็บขาแขนขาด ไล่ทะลัก แม้ยังติดคา ศพของไอ้แมวกีและทะเล่า
แทบไม่ได้"

(เกณฑ์ทหาร , 85-86)

ณ ที่นั้น หยาดน้ำฝนกองค้างขาวาวใสอยู่คล้ายกับดวงตามน
โบหน้าของพวกเขา

(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 107)

นั่นแหละเสียงปืนฝ่าความเวียบของรัตติกาลออกมา และอยู่
ช่วงที่เขากำลังหงายคอตีมน้ำจากกระตักสีขี้ม้าที่มีรอยขีดขูดขาวดำหนึ่เป็นทางยาวอยู่

(กระตักน้ำ , 83)

เมื่อค่าแก้วมีอายุได้สิบเอ็ดขวบเศษ ๆ เรื่องดอกไม้ที่สวยงามของ
หมู่บ้านได้กลายเป็นเรื่องเล่าขานที่**ยากจะเจอเจอ**มันอีกแล้ว

(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 117)

ขบวนแห่นางแมวแตกกระเจิงท่ามกลางเสียงหัวเราะของเด็ก ๆ
พิธีถูกทำลายลงในท่ามกลาง**เสียงสาปส่ง**ชายชู้เฒ่าที่ไม่ยอมเคารพกฎเกณฑ์ของพิธีกรรม

(ขอทาน แมว และคนเฒ่า , 20)

ทำไมหรือ กับบ้านเช่าที่งดงามอยู่แล้ว ด้วยฝีมือการตกแต่ง
งานของคุณเอง แปลงดอกไม้ริมบันไดที่**สาตีสสิด**หลากหลายรับแสงตะวันทุกเช้าวันนั้น ก็ไม่ใช่คุณ
ดอกหรือที่พรวนดินรอน้ำเพาะให้มันเติบโตมา

(ร่มรัก , 130)

เสียงน้ำในห้องน้ำไหลหยดลงอะไรสักอย่างหนึ่ง เป็นสำเนียง
เสียงเศร้าเคล้ากันกับ**เสียงสั้นสาย**ทั้งของเขาและนาง

(กาลเวลา , 82)

ที่แน่ ๆ เขารู้สึกเวทนาตัวเอง มองแสงไฟใน**ซอยเศร้าสร้อย**
หัวใจนัก

("มาลัย" ของจำเริญ , 34-35)

ที่ผมยังไม่ได้ตั้งสติด้วยซ้ำ **ใจเต้นตึกตัก**ของผมก็แทบจะ
ซ็อกหยุด

(มนเทียร พันธชาติ , 121)

แม้กระวีกระวาด**ตระเตรียมตัว**ไปรอรับการกลับมาของเจ้า
ขุนทอง...

(ขุนทองฯ , 183)

กลิ่นกายของเธอหอมหวานชวนสนทน่ท์ เป็นคนสวยและกล้า
ทั้งทำทายนให้ทั้ง

(โสภีย์ไม่วิสัย , 70)

ท้องทุ่งกว้าง

เขาค่อยห่างเหินจากญาติพี่น้องที่ทำงานนาหนักเหนียวอยู่ใน

(ภาพฝัน , 50)

ร้านเหล้าเริ่มเหงามลง หลังจากที่ไต่คืบคักมาก่อนหน้านี้นาน

(ร้านเหล้า , 139)

เขามีอายุจะเข้าห้าสิบปี, อยู่กรุงเทพฯ มานานนักหนาแล้ว

(เกมใหม่ , 95)

ร่างบอบบางอ้วนแอ่นเฟิ่งจะโตเป็นสาวนี้ยังตัวเล็กนิดเดียว มี
ผมนิ่ม มีตาโต และมีเนื้อนุ่มนิ่มของโยขาวราวสำลี

(กาลเวลา , 81)

หม่นหมอง

เสียงคุยเริ่มกังวานรบกวนความสงบ โลกสีขาวขุ่นเสียแล้ว มอง

(ร้านเหล้า , 135)

เธอร้องไห้จะเป็นจะตายอยู่ในบ้านสลัม ยามเย็นย่ำของวันนั้น

(เมื่อเย็นย่ำของวันอันร้าย , 101)

คับไปทั้งคู่นี้เดียว

ขณะที่เธอกำลังยืนแก๊งก็มีเสียงระร่ำเรียกด้วยความตื่นเต้น

(นางฟ้า-ทาสี , 97)

เขาคิดถึงความไม่แน่นอนของท้องทะเลยามที่เปลี่ยนแปลงฐานะ
ครอบครัวของพ่อให้ตกต่ำอย่างรวดเร็วราวสายฟ้าแลบลมไหว

(ทะเลรำลึมโตก , 24)

แสงแดดอ่อนสดใส ยังมีฝนปลิวปลายอยู่กลางฟ้าโปร่ง เมฆ
ม้วนตัวสูงลิ่วทิ้งขุนเขาทะเลที่ลลระลืออยู่เบื้องหน้า

(เช้าวันต้นฤดูฝน , 124)

หัวใจผมเบาหวิวและปลิวคว้างหล่นลอยลงสู่กันบึงลึก...
(เมื่อลมฝนผ่านมา , 85)

ย่าลอบหลังไหล่เขา, แต่งตัวสวยเหมือนจะไปวัดวันพระ
(ภาพฝัน , 50)

นัยน์ตาของเด็กน้อยเต็มไปด้วยแววแววออน
(สายน้ำแห่งความท้อแท้ , 53)

ฉัตรชัย ศรีสุรการ มองลงมาอย่างหัวเสียจากระเบียงตึกในเช้า
ของวันนั้น ก่อนลูกสาวตัวน้อยจะเข้ามาหอมแก้มจูบลาไปโรงเรียน ลูกสาวแปลกใจเมื่อเห็นคำ
แก้ววิ้งไววายวาย ผู้เป็นพ่อต้องเข้าปลอบ
(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 125)

เสียงระฆังกังวานไปทั่วทั้งทุ่งและเรือนโรงเรียนที่ไม่ติดกับ
โรงนา มันกังวานหายไปกับสายลมร้อนยามเช้าที่พัดฝุ่นตลบลอยตัวเป็นควันคลุ้งอยู่กลางทุ่งนา
ไกลลิบ ปรักายแดดเริ่มร้อนแรงขณะที่ธงชาติสีซัดพัดพลิ้วอยู่กับยอดเสา
(ในกระแสดธารแห่งกาลเวลา , 64)

เหมือนพายุที่ระเบิด สำแดงฤทธิ์อันหยาบช้า หลังตั้งเค้าให้
ท้องฟ้ามัวมืดมาแล้วก็นานหนักหนา
(เรายังมีชีวิตอยู่ , 51)

แม่บอกคำแก้วว่า แม้แต่ฝูงผีเสื้อที่เคยบินเคล้าใบข้าวไหววออน
วาวสีอยู่ทุกหน้าหนาวนั้นก็ไม่มีมานานแล้ว
(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 117)

การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองที่มีรูปแบบคล้ายกลบทอักษรล้วน
ชนิดซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์ ดังตัวอย่างข้างต้น ทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของ
อัศศิริ ธรรมโชติ เกิดเสียงเสนาะที่ไพเราะสละสลวยและมีสัมผัสแพรวพราว เสียงพยัญชนะที่
อัศศิริ ธรรมโชติ นำมาสร้างเสียงสัมผัสคล้องจองโดยการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้ง 3
พยางค์ มีหลากหลายเสียง เช่น เสียง /ก/ ก่ายกอดกัน เสียง /กล/ แก้งแกล็อกกิ้ง เสียง
/น/ บิขุดขุดขาว เสียง /ส/ สาดสีสด เสียง /ท/ ทั้งทำทาย เสียง /พ/ เนื่อนุ่มนึ่ม เสียง /ม/

มองหม่นหมอง เสียง /ย/ ยามเย็นอำ เสียง /ร/ ระร่ำเรียก เสียง /ล/ และละลิบ เสียง /ว/
แววแว้ววอน ฯลฯ เสียงพยัญชนะส่วนใหญ่จะเป็นเสียงเดี่ยว จากตัวอย่างที่ยกมามีเสียง
 พยัญชนะประสมอยู่ 1 เสียง คือ เสียง /กล/ แสดงให้เห็นความประณีตพิถีพิถันของอัศศิริ
 ธรรมโชติ ในการสร้างเสียงสัมผัสคล้องจอง เพราะเสียงพยัญชนะประสมจะมีน้อยกว่าเสียง
 พยัญชนะเดี่ยว การเลือกเสียงพยัญชนะประสมที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองและสามารถสื่อความได้
 ตามต้องการจึงทำได้ยาก เสียงสัมผัสคล้องจองที่เกิดจากการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3
 พยางค์ดังกล่าว ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้ง่ายขึ้นตามอารมณ์ที่คล้อยตามความไพเราะ
 ละเมียดละไมของภาษา

1.1.1.2 อักษรล้วนแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 4 พยางค์ ขึ้นไป

นอกจากมีการเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองโดยการใช้รูปแบบ
 กลบทชนิดอักษรล้วนแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์แล้ว ยังพบว่ามีการเล่น
 เสียงสัมผัสคล้องจองโดยการใช้รูปแบบกลบทชนิดอักษรล้วนแบบซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียว
 กัน 4 พยางค์ขึ้นไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีเสียง
 สัมผัสแพรวพราวมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แล้วที่พวกนายทำอยู่ละ ไม่เนาดอกกริ คิดว่าตินักหรือพวก
 นายนะ ชาวบ้านเค้าเมื่อจะตาย โงกกินกันก็เท่านั้น บ้านเมืองจะพังเอา จะว่าเนา ก็เนาพอกัน
 แหละวะ”

(“หนังน้ำเน่า” , 129)

ไม่มีใครเคยคิดเจตนิยาใจว่าพ่อจะแอบรักแอบชอบแม่ และก็ไม่มี
ใครเคยคาดคิดว่าคนงามมาก ๆ อย่างแม่นั้น ก็จะแอบ ๆ ชอบพ่ออยู่เหมือนกัน

(เหมือนฝันของต่อแค้น , 144)

งานศพมีงานเลี้ยงไม่ต่างไปจากงานเทศกาล จากหัวคำถึงตึก-
 ตึ้น ผู้คนคงตึกตักเหมือนหนึ่งอยู่ในงานรื่นเริงที่ไม่ยอมเลิกรา

(ความตายฯ , 40)

ผู้โดยสารรถไฟคล้ายคนเป็นใบที่สมัครใจจะจ่อมจมอยู่กับความ
เจียบ เป็นคนเดินทางที่เปล่าเปลี่ยวและดูเหมือนไร้ชีวิต

(รถไฟครั้งที่ห้า , 160)

พ่อกับแม่ทำงานอยู่กับร้านไอติม แม่คนทั้งคู่จะเป็นเพียงแค
พนักงานบริการแต่ก็แต่งตัวสวย เป็นหนุ่มเป็นสาวสดใสสมกับอยู่ในสถานที่อันเต็มไปด้วยแสงสี

(เหมือนฝันของต่อแต้ม , 143)

เสียงพระสวดเร่งร้อนคล้ายจะไล่ต้อนความเคลื่อนไหวของผู้คน
ภายในงานที่เป็นไปอย่างขวกไขว่ และผู้คนเหล่านี้หลายครั้งที่ส่งเสียงแข็งซึ้งฟังเป็นจังหวะ

(ความตายฯ , 40)

“เอ้อ...ดูสิ! ฉันลืมเอาร่มจนได้” เธอทำท่าที่ตกใจ เมื่อเราจะ
ออกสู่ถนน

(ร่มรัก , 132)

พวกเขาก็เฝ้าดูการเจริญเติบโตของตนไม้ขนาดกลางคู่นี้ไป
ด้วย เพื่อฆ่าเวลารอคอยอันน่าเหน็ดเหนื่อยนั้น

(ต้นชมพูข้างที่พักรถเมล์ , 83)

“โอ้ว...มองแม่เมียมิ่ง

เมื่อก่อนเคยพริ้งเคยเพริศ

เดี๋ยวนี้โยแม่มาเตลิด

มาเกิดเหตุอันไฉน

ยิ่งมองมากพี่ยิ่งจุก....เอ้อเอ้อเอ็งเงย...”

(เพลงสุรา , 63)

อะไรต่อมิอะไรคงจะมีได้ล่วงพ้นไปไกลเท่าไหร่นักหรรอก ข้า
หลาย ๆ อย่างยังย่ำยังอยู่กับที่ให้-แสนซ้ำเสียด้วยอีก

(คู่เหมือน , 164)

ทรงอกภายใต้ผ้าผูกกระโจมสะท้อนทีหอบ ขณะที่มองร่าง
เรื่อร่ารกกนัยน์ตาเหมือนซากศพของสามี

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 169)

รถหยุดลงตรงโรงแรมทรูทราแห่งหนึ่ง

(นิยายกลางคืน , 31)

ถนนและลิ่วลิ่วตกลงมาจากเนินสูง เพลานี้ได้มีจุดเล็ก ๆ
เด่นหยอยลงมาจากเนินดินนั้น

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 167)

พลีรวางข้าวที่ส่งเสียงกรูกรียวและลมเลื่อนโล่ที่ปลายไม้ส่ง
เสียงเอื่อยอ้อยอิ่งฟังเหมือนเสียงร้องของสัตว์มีชีวิต

(หมายเหตุฯ , 18)

จากตึกจนฟ้าสาง เขาไม่รู้สึกหนาวเลย มีแต่ไอนุ่นจากแก้ม
จากอกและจากกายเธอที่เขาออกกายว่ายเวียนลุ่มชมสมอารมณ์ปลื้ม.... คิมดำดิ่งลึกและโลกแล่น
คึกคะนองเป็นครั้งแรกของวัยหนุ่ม

(โลกีย์ไม่วิสัย , 69)

ฉันพาเท้าอันเปล่าเปลือยออกจากบ้านอันไย้ยี้ เดินฝ่าทุ่งนา
เลื่อนโล่งและแล้งแห้งนั้นไปโรงเรียนทุก ๆ เช้า

(ในกระแสร่างแห่งกาลเวลา , 63)

พวกเขาช่วยกันเปิดพัดลมให้แม่หายร้อน ช่วยกันเอาน้ำจาก
ตู้เย็นมาให้แม่ได้ชื่นใจ และช่วยกันกุ๊กกึ่งอาหารดี ๆ มาให้แม่ ช่วยกันหาห้องหับให้อยู่
อย่างสบาย

(ผืนแผ่นดินตฤณชาติ , 156)

หัวอกอันอบอ้าวราวมีเปลวไฟเต้นค้อยเยือกเย็นลงทีละน้อย

(โลกีย์ไม่วิสัย , 72)

การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองที่มีรูปแบบคล้ายกลบทอักษรล้วน ชนิดซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 4 พยางค์ ดังตัวอย่างข้างต้น ทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของ อิศศิริ ธรรมโชติ เกิดเสียงไพเราะสละสลวยรื่นหู และมีสัมผัสแพรวพราวมากยิ่งขึ้น เสียงพยัญชนะที่อิศศิริ ธรรมโชติ นำมาร้อยเรียงเพื่อสร้างเสียงสัมผัสคล้องจองโดยการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้ง 4 พยางค์ มีหลากหลายเสียง เช่น เสียง /ค/ คนคงคึกคัก เสียง /จ/ ใจจะจ่อมจม เสียง /ส/ ส่งเสียงเซ็งแซ่ เสียง /ท/ เธอทำท่าที เสียง /น/ นำเหน็ดเหนื่อย นั้น เสียง /ม/ มองแม่เมียมิ่ง เสียง /ย/ อย่างย่ำย่ำยังอยู่ เสียง /ร/ โรงแรมรุกรุรา เสียง /ล/ เลียนโล่งและแล้ง เสียง /พ/ หาห้องหับให้ เสียง /อ/ อกอันอบอ้าว ฯลฯ แสดงให้เห็นความประณีตบรรจงของอิศศิริ ธรรมโชติ ในการสรรเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันมาร้อยเรียงให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจอง และสามารถสื่อความหมายได้ตามต้องการด้วย เสียงสัมผัสคล้องจองที่เกิดจากการซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้ง 4 พยางค์ดังกล่าว ส่งผลให้ผู้อ่านได้สัมผัสเสียงเสนาะอันแพรวพราวมากขึ้น จึงช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้ง่ายขึ้นตามอรรถรสแห่งเสียงที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

1.1.2 การสัมผัสพยัญชนะแบบสัมผัสคั่น

สัมผัสคั่น คือ คำสัมผัสไม่ติดกัน มีคำที่ไม่สัมผัสมาคั่นอยู่ตรงกลาง เช่น ตัวอย่างสัมผัสคั่นอักษร คือ นางขนิษฐ, โศกในทรวง คำ นาง กับ นิษฐ์ และ โศก กับ ทรวง สัมผัสอักษรกัน มีคำ ข และ ใน เข้ามาคั่น และสัมผัสคั่นอักษรนี้มีวิธีผูกหลายอย่างแล้วแต่เห็นเพราะ ตัวอย่างคำคั่น 2 คำ เช่น อ่อนวรวงศ์ , ทรงพระกันแสง (พระยาอุปกิตศิลปสาร 2522: 354) ภาษาในเรื่องสั้นของอิศศิริ ธรรมโชติ มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะแบบสัมผัสคั่นเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1.2.1 การสัมผัสพยัญชนะที่มีคำไม่สัมผัสคั่นอยู่ 1-2 คำ

1.1.2.2 การสัมผัสพยัญชนะที่มีคำไม่สัมผัสคั่นอยู่ 2 คำขึ้นไป

1.1.2.1 การสัมผัสพยัญชนะที่มีคำไม่สัมผัสคั่นอยู่ 1-2 คำ

การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะแบบมีคำไม่สัมผัสคั่นอยู่ 1-2 คำ ปรากฏในเรื่องสั้นของอิศศิริ ธรรมโชติ เป็นจำนวนมาก ทำให้ภาษาของอิศศิริ ธรรมโชติ มีความไพเราะเสนาะหูและมีสัมผัสแพรวพราวมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาเป็นคู่ซอมของผมหรือผมเป็นคู่ซอมของเขา ก็**ยาก**ที่จะ
แยกออก
 (มนเทียร พันธชาติ , 124)

มีน้ำตาร้อนผ่าวไหลลงตามร่องแก้มก็ด้วยความ**คิดไหว**ที่
 กระจกกลับไปถึงบ้านที่จากมาเท่านั้น
 (พับครึ่ง , 64)

ทุก ๆ อย่างนั้น มันล้วนกลั่นออกมาจากดวงวิญญาณอัน**เร้นลับ**
 ซ่อนลึกอยู่ในกายใจของเขา
 (คู่เหมือน , 165)

รูปอดีตนักการเมืองถูกล้อมกรอบสี่เหลี่ยม**ค่าสะดุด**เด่นอยู่บน
 แผ่นใบปลิวนั้น
 (เธอยังมีชีวิตอยู่ , 49)

โลกในวงเหล้าของเรามักจะมีขอบฟ้ากว้างขวางเสมอ มากไป
 ด้วยจินตนาการ ผันบรรเจิด และอารมณ์ขันของแต่ละคนตาม - กระแสของน้ำ**เหล้าที่ไหลล่อง**
ล้าคอไป
 (ขอทาน แมว และคนเมา , 22-23)

แม่เลื่อนผ้าห่มคลุมผมไว้มีดขีดทั้ง**โอบแขนอันอบอุ่น**นั้นเข้า
 รัดกายผมแน่น เสียงแม่บ่นพิมพ์ฟาดงขึ้นไกล ๆ หู
 (เมื่อลมฝนผ่านมา , 87)

เขาสั่งให้คนขับรถถอยรถผ่านร้าน "ทอม-ทอม" ยังได้แลเห็นลูก
ยีนยืมแก้มยู่ส่งเขาอยู่ตรงหน้าร้าน
 ("ทอม-ทอม" , 58)

แม้ไม่เคยนึกสักนิดว่าในกาลต่อมา มันจะไปถือดาบที่**ยาวคลุก**
 อยู่กับเลือดและความตาย ท่องอยู่ตามป่าเขาและ**ตงติบกันตาร**ไกล
 (ขุนทองฯ , 185)

โรยราลงเรื่อย ๆ

ลูกทั้งสองรวมกันจับเอาความใคร่เสน่ห์ระหว่างเขากับเมียให้

(เพลงสุรา , 62)

น้ำนมที่บออยู่กับยอดดอกเขา

เธอนอนอยู่ข้าง ๆ เขา ตัวเปล่าเปลือย กายขาที่เนียนแน่นสี

(นิยายกลางคืน , 27)

หล่อนนั่งนิ่งอยู่นอกมุ้ง จนลูกชายหลับ...

(ถึงคราที่จะหนีไกลฯ , 74)

ตำรวจทั้งโรงพักที่มีอยู่ไม่กี่คนในกลางดึกเวลานั้นต่างก็ "วิทย์"
หาเพื่อนด้วยซุ่มเสียงอันสั้นไม่ต่างจากคนมาบอก

("มาลัย" ของจำเริญ , 34)

หัวของลุงसानแก่แล้วแต่แข็งแรงอยู่ทั้งคู่ มันส่งเสียงร้องลั่นทุ่ง
แข่งกับใบข้าวที่พัดกราวไปทั้งทุ่งสีทอง

(ภาพฝัน , 49)

ผมยอมเข้าข้างตัวเอง กลับมาบ้านนอนฝันฟังจนฟ้าใกล้สว่าง

(เรื่อง(ไม่)จริง , 143)

แม่น้ำนั้น

เพลงขลุ่ยเศร้าเหลือเกิน เมื่อทอดเสียงโรยราอยู่ ณ เหนือ

(สายน้ำแห่งความท้อแท้ , 52)

ลึกลับและเจ้าเล่ห์ยิ่งกว่าสัตว์มากนัก

เมื่อเราโตขึ้นมากแล้วรู้สึกว่ามนุษย์เรานั้นร้ายยิ่งกว่าเสือสาร

(กระตักน้ำ , 77)

แล่นลืออยู่กลางน้ำ

เธอจ้องมองเรือสำเริงสินค้ำสามหีมาถูกเรือเล็กสำหรับลาก

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 98)

เธอถูกเบียดตีด้อยู่ตรงช่องทางต่าง นิ่งนิ่งอย่างอดทน ฟัง
ซุ่มเสียงสารพัดที่ลับสนอยู่ที่ตู้อันกระจ่างด้วยแสงไฟ

(นางฟ้า-ทาสี , 93)

ต่าง ๆ
เขาบอกพ่อว่าชื่อเทียร มีอาชีพเป็นนักมวย เร่ต๋อไปตามที่

(มนเทียร พันธชาติ , 121)

สมเพชเวทนา
เขากลายเป็นอีกคนหนึ่ง - ซึ่งที่นกระหายและหิงหวงอย่างนำ

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 169)

กนรรอดเข้ารูมล้อมรำงของเด็กพเนจร

(ต้นชมพูข้างที่พักรถเมล์ , 85)

บนถนนไปโรงเรียน บ้านห้องแถวไม้สองชั้นมองไยไย เรียง
กันอยู่ราวกับตู้รูทไฟตกราง

(กัลยา(ณี) , 43)

ยามเย็นหน้าร้านเหล้าริมถนนราชดำเนินอันแสนสวย...

(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 106)

แต่เนื่องด้วยอาการของโรคกำเริบเร็วและบิบริดทรมานเขาเกิน
ไป เขาไกรธแคนพลงพล่าน ริบทั้งตัวลงจากสะพานสูงเสียก่อนที่จะถึงช่วงแม่น้า

(ฉากสุดท้าย , 104)

พวกเขาของเร่บางรายเาร่มออกมาตั้งกางขณะที่หลายราย
ลังเล

(ฤดูร้อนใต้ต้นตะแบก , 91)

เขาเลือบมองลงที่แกวเล้า เห็นหน้าแม่ พี่และน้อง ๆ

(ยกที่หก , 56)

ใต้กิ่งเรืออวนลากที่ไปรับจ้างออกทะเลย่านอันต้ามัน เสี่ยงภัย
จับปลาอยู่กับพม่ารามัญ อายุตั้งสี่สิบปีแล้ว ยังเลื่อนลอยไร้หลักทั้งลูกเมียและถิ่นฐานที่แน่นอน
(ทะเลร่ำลมโศก , 26)

พวงมาลัยดอกพิกุลแขวนอยู่กับหิ้งพระภายในห้องของร้อยเวร
ที่เปิดประตูกว้างไว้ เจ้าของห้องไม่อยู่ ปลดปล่อยให้ลมจากต้นหูกวางหวนเข้าไปหอบเอากลิ่นหอม
โชยออกมา

(“มาลัย” ของจำเเวร , 36)

ลมเย็นต้นฤดูร้อนของเมืองหลวงยามค่ำสายดอกกุณสีเหลือง
ริมถนนอันแสนสวยจับแสงไฟใสสว่าง

(ร้านเหล้า , 138)

น้ำตาของเขาเปียกมือเมีย ก่อนสิ้นใจแว้วเหมือนว่าระฆังวิวาห์
อันไพเราะได้ขับขานขึ้นอีกครั้ง

(เพลงสุรา , 66)

ขบวนรถโยกไหวและเสียงล้อเหล็กบดรางคังหนักแน่นดุจเสียง
หายใจของปีศาจที่วิ่งแน่วไปข้างหน้าอย่างไม่มีวันรู้เหนื่อย ต่างจากหัวใจของคำสร้อยที่เบาหวิว
หวาดไหวและว่าเหวในวิญญาณ

(รถไฟครั้งที่ห้า , 166)

“พ่อจำไม่ได้หรือ นังคุณนายคนนั้นมันชี้นิ้วให้ทหารรับใช้เซ็ด
ผ้าอ้อม ชี้เยี่ยวให้เด็กไปตลอดทาง...” แม่ทำหน้าเหยเก

(เกณฑ์ทหาร , 86)

เรื่องราวระหว่างเขากับนางมันนี่มานานมาแล้วนี่ เลิกคิดเสียที่
เกิด

(กาลเวลา , 81)

หมดแรงอยากร้องไห้ แต่ไม่หอรอก อะไรต่ออะไรมันเร็วราวลม
ไหวผ่าน
(ทะเลรำลวมโตก , 28)

พวกเขาคงรู้สึกถึงในทองประดับที่เต็มกายของเพื่อนเก่าผู้นี้
นอกเหนือไปจากเสียงหัวเราะอันสดใสตั้งหนึ่งนกร้องเพลงรับแรกออรุณ
(นางฟ้า-ทาสี , 100)

ในท่ามกลางความรอนมิตีเป็นตาปรากฏขึ้น สีเขียวใบไม้เหมือน
ลมร้อนลอยมาตกลงตรงหน้าบ้าน
("หนังสือหน้า" , 127)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่ 1-2 คำ มีหลากหลายรูปแบบ เช่น มีสัมผัส 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ยาก ที่จะแยก คำสะดุดเด่น ยืนยิ้มแก้มยิ้ม เนียนแนสน้ำนม โอบแขนอันอบอุ่น เรือเล็กสำหน้า ลากเส้นลิว เป็นต้น เสียงสัมผัสบางตำแหน่งจะมากกว่า 1 พยางค์ ทำให้มีเสียงสัมผัสเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสัมผัส 3 ตำแหน่ง ได้แก่ เร่ตอยไปตามที่ต่าง ๆ เห็นกระหายและ หึ่งหวง เบาหวิวหวาดไหวและว่าเหวในวิญญาน เป็นต้น เสียงสัมผัสบางตำแหน่งก็มีมากกว่า 1 พยางค์เช่นเดียวกัน ทำให้มีเสียงสัมผัสเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และยังมีสัมผัส 4 ตำแหน่งขึ้นไป ได้แก่ นั่งคุณนายคนนั้นมันซี้ทิว หมดแรงอยากร้องไห้แต่ไม่หอรอก อะไรต่ออะไรมันเร็วราวลมไหวผ่าน เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจองที่ไพเราะรื่นหูมากขึ้น เสียงสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่ 1-2 คำ ดังกล่าวข้างต้น จึงเพิ่มเสียงอันไพเราะสละสลวยให้แก่ภาษาในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ และสร้างความตระการแห่งเสียงให้เด่นชัดขึ้น

1.1.2.2 การสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่มากกว่า 2 คำ
ขึ้นไป

นอกจากการเล่นสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่ 1-2 คำแล้ว อัศศิริ ธรรมโชติ ยังสร้างสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่มากกว่า 2 คำขึ้นไปเป็นจำนวนมากด้วย นับเป็นการผูกสัมผัสอีกแบบหนึ่งที่สร้างเสียงเสนาะแก่ภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขารู้สึกชื่นที่อกด้วยน้ำตาอัน ๆ

("ทอม-ทอม" , 58)

มีเงาคนเคลื่อนไหวโผล่พ้นซอยออกมาอย่างช้า ๆ และค่อย ๆ

ชัดขึ้น

("มัลย์" ของจำเวย , 35)

โรงพักช้อนอยู่กับกันซอยลึก

("มัลย์" ของจำเวย , 34)

เขาพยายามจะทรงตัวอยู่บนร่างโทรมให้ตรง

(ทะเลร่ำลมโตก , 28)

เขาถึบจักรยานสี่เดี่ยวกั้กับเครื่องแบบที่เขาใสอยอยู่ตอนนี้ไป
โรงเรียนทุกวัน เพียงแต่มันเก้่าคร้่าและสนิมจับเขรอะจนเพื่อน ๆ ล้ออยู่บ่อย

(นักรบ , 59)

เขาส่งเสียงเอะอะด้วยเสียงเริ่มจะอ้อแอ้

(นักรบ , 64)

เสียงของเธอตวาคก่อนที่เธอจะต่อว่าเสียงเยือกเย็นคล้าย
น้ำแข็งราดรดลงบนกายอันร้อนเร้า

(เรื่อง(ไม่)จริง , 146)

จะมีอยู่บ้างก็บางครั้ง, ที่ฤทธิ์น้ำเหล้าออกมาเป็นสีแดงดั่งที่
เห็นสีเลือดซึ่งได้ทำให้หลายอย่างกลับกลายตรงกันข้ามคือ - ร้อนรุ่มยิ่งขึ้นและยิ่งเคลื่อนไหว
รุนแรง

(บ้านเหล่า , 136)

แถวนี้มีเสือร้ายได้ยินเสียงมันร้องอยู่ตอนเราหลับ

(กระตักน้ำ , 80)

ไรนาที่มีมาแต่ปู่ย่าตายายรุ่งรังด้วยวัชพืชไร้คุณค่าและร้างไป
พร้อมกับห้วยหนองบึงบาง

(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 117)

เธอรู้ตัวเธอคืออยู่อย่างที่ป่าผู้อาวโสแห่งเรือนคนใช้เตือนว่าเป็น
เต่าเตี้ยราคาต่ำ

(นางฟ้า-ทาสี , 99)

มันหาได้มีความหมายเหมือนตอนที่เริ่มมีชีวิตใหม่ ไม่มีใครใน
เรือสายดำรงอยู่กับผืนแผ่นดินตฤณชาติอีกแล้ว

(ผืนแผ่นดินตฤณชาติ , 152-153)

ผู้คนบนอ่าเกอหัวเราะกันกราวใหญ่ ทั้งเรื่องการจดทะเบียน
เป็นเมียผัวของพ่อแม่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ลูกที่เพิ่งจะเกิด และรวมป่าละเมาะทุ่งร้างที่พ่อ
ยื่นคำร้องขอจับจองเป็นเจ้าของตัวย

(ผืนแผ่นดินตฤณชาติ , 150)

ไอร้อนอบไปรอบ ๆ บ้านและอาบอยู่รอบ ๆ ตัวผม

("หนังสือหน้า" , 127)

จากไปนานเกินไปแล้วเส้นสัมพันธ์ทางเครือญาติอันสนิท ยาก
จะต่อให้ติดได้นอกจากความรู้สึกและการอาหารห้วงหา เมื่อรู้ว่าหล่อนยังอยู่และโดยตัวคนเดียว
และโดยปราศจากสายใยเส้นอื่น ๆ ที่ย่อยยับไปแล้วจะมาโยงให้เข้าได้

(ทะเลร้านมโศก , 30)

พวกเราส่วนใหญ่ริกินเหล่าและสูบบุหรีเป็นครังแรกในชีวิต

(นักรบ , 60)

หล่อนเฝ้าดูเรือหลบแสงไฟลับหายไปข้างคูลึก

(ถึงคราที่จะหนีไกลฯ , 72)

ต่อมา พ่อแม่ของต่อแถม พบกับที่นี่ และเริ่มต้นนิยายรักที่ร้านราน

(เหมือนฝันของต่อแถม , 143)

ร้านประดับสีสันสะท้อนเงากระจกราวกับตัวรังที่เต้นล้อยู่กับ
ร่างที่เคลื่อนไหวอยู่ภายในนั้น

("ทอม-ทอม" , 51)

ลงพยายามจะล้วงเอาความปวดร้าวที่อยู่ลึกให้มันหลังไหลออก
มากับชุ่มเสียงอันเหน่อนั้น

(ทุกข์ของสูง , 47)

สถานที่ที่พวกคุณออกมาเผชิญนี้ ไม่ใช่โลกแห่งความฝัน โลก
แห่งอุดมการณ์อย่างที่พวกคุณเคยคิด อย่าหลงไหลให้ใครเขาหลอกเอาได้ง่าย ๆ

(ทุกข์ของสูง , 48)

ผมกำลังจะยากลำบาก เขายังจะมาหยอเล่นเห็นเป็นของสนุก

("หนึ่งน้ำเน่า" , 128)

ร่างเขาล้มตึงลงไป กระตึกกระเด็นตกอยู่ข้าง ๆ

(กระตึกน้ำ , 83)

เขาคว่ำชายผ้าขาวม้าดูน้ำเต็มให้แห้งหมดไปแล้ว แต่ทำไม
เล่า น้ำตาจากเบ้าตาทั้งสองข้างกลับไหลล้นออกมาแทน

(ทะเลร่ำลมโตก , 33)

พวกเราในโรงพิมพ์ไต่ยีนข่าวร้ายคล้ายว่าโรคกำลังเมืองหลวง

(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 110)

ฤดูร้อนเมืองหลวงช่างมาเร็วและเร่งเข้าเหมือนจะเผาไหม้ผู้คน
และสรรพสิ่งทั้งหลาย

(หยอดหนึ่งในน้ำคร่ำ , 89)

เวลาจะผ่านไปเนิ่นนานสักเท่าไรผมค่อยๆ ใ้การรับรู้ จาก
ความร้อนรุ่มทรมาณแผ่ซ่านผ่านเข้าสู่ความสงบ

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 88)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่ 2 คำขึ้นไปนั้น บางครั้งจะปรากฏร่วมกับการสัมผัสพยัญชนะที่มีค่าไม่สัมผัสกันอยู่ 1-2 คำ และมีหลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกัน เช่น มีสัมผัส 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ทรงตัวอยู่บนร่างโทรม เกากร้าและสนิมจับเขรอะ ราตรดลงบนกายอันร้อนร่า เป็นต้น เสียงสัมผัสบางตำแหน่งมีมากกว่า 1 พยางค์ ทำให้มีเสียงสัมผัสคล้องจองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีสัมผัส 3 ตำแหน่ง ได้แก่ ไอร้อนอบไปรอบๆบ้านและอาบอยู่รอบๆตัวผม เตือนว่าเป็นแต่เดียวราคาต่ำ เริ่มต้นนิยายรักที่ร้ายราน เป็นต้น เสียงสัมผัสบางตำแหน่งมีมากกว่า 1 พยางค์เช่นเดียวกัน และยังมีสัมผัส 4 พยางค์ขึ้นไปด้วย ได้แก่ มันหาได้มีความหมายเหมือนตอนที่เริ่มมีชีวิตใหม่ เป็นต้น เสียงสัมผัสคล้องจองดังกล่าว จึงสร้างเสียงอันไพเราะเสนาะหูแก่ผู้อ่านเป็นระยะๆ ทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสเสียงที่สละสลวยรื่นหูมากยิ่งขึ้น ช่วยโน้มน้าอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามเสียงเสนาะที่มากกระทบใจ ทั้งยังเป็นเครื่องชี้ชัดว่า อัคริ ธรรมโชติ ได้บรรจงเลือกเสียงมาร้อยเรียงให้เกิดความไพเราะและสามารถสื่อความหมายตามที่ต้องการ

1.1.3 การสัมผัสพยัญชนะโดยการใช้คำซ้อน

คำซ้อน คือ คำประกอบประเภทหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นคำอิสระที่มีความหมายคล้ายกัน มีลักษณะสำคัญ คือ คำซ้อนจะเป็นคำจากกลุ่มวจีวิภาค (word class) เดียวกันเสมอ เช่น ทรีพีสิน ชัดดู เป็นต้น และการซ้อนมักจะมีเสียงไพเราะที่เกิดจากการสัมผัสพยัญชนะ เช่น ก้าวก้าว ราบเรียบ เปลี่ยนแปลง ผกผัน รวบรวบ เป็นต้น (เพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์ 2531: 16-22)

เป็นที่น่าสังเกตว่า คำซ้อนของอัคริ ธรรมโชติ จะมีความไพเราะที่เกิดจากการสัมผัสพยัญชนะเป็นจำนวนมาก การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนก็เป็นการเล่นเสียงสัมผัสอีกรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในเรื่องสั้นของอัคริ ธรรมโชติ ทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของอัคริ ธรรมโชติแพรวพราวด้วยเสียงเสนาะ ก่อให้เกิดความไพเราะรื่นหู ซึ่งจัดแบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1.1.3.1 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงพยัญชนะเสียง เดียวกัน 2 พยางค์

1.1.3.2 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงพยัญชนะเสียง เดียวกัน 3 พยางค์

1.1.3.3 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงสลับ 2 คู่

1.1.3.1 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงพยัญชนะเสียง เดียวกัน 2 พยางค์

อัศศิริ ธรรมโชติ เลือกใช้คำซ้อน 2 พยางค์ที่มีการสัมผัส พยัญชนะเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจอง และบางคำก็เป็นคำซ้อนที่อัศศิริ ธรรมโชติ สร้างขึ้นเพื่อสื่อความและเกิดความไพเราะจากการสัมผัสพยัญชนะด้วย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ก่อนหน้านั้นมีฝนตกมาบ้างเหมือนกัน ไปรยละอองบางเบาให้ หล่นไหลลงมา ดูไม่ผิดหยดน้ำตาบนใบหน้าของหญิงสาว มันให้ความรู้สึกซึ่มเศร้า เงียบเหงา วิ้าเหวและรันทด

(เธอยังมีชีวิตอยู่ฯ, 48)

ฉันพาเท้าอันเปล่าเปลี่ยวออกจากบ้านอันไย้ไย้

(ในกระแสรารแห่งกาลเวลา , 63)

มีอันเยียบเย็นของครุฑลืออยู่กับหัวผม

(เมื่อลมผ่านไป , 85)

ในบทเพลงเหล่านั้น เธอฟังเป็นเสียงเรียกร้องอันวอนหวนหา และทั้งไกรธกันขุ่นเคือง

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 99)

อยู่

ลมหนาวพรุพรายตลอดใต้ถนนบ้านเข้ามายังแคร่นั่งที่ล้อมวงกัน

(เสียแล้วเสียไป , 108)

ประกายตาบในมือคนทั้งสองวาววับจับแสงตะเกียงลาน เกิด
ประกายวูบวาบคล้ายแสงแปลบปลาบที่ขีดผ่านท้องฟ้า

(แล้วหญ้าแพรกก็แหลกลาญ , 138)

คำสร้อย - ทอดอารมณ์ให้ลอยเลื่อนอยู่หว่างเสียงครืนครืนอัน
ถี่กระชั้นด้วยความเร็วของล้อรถ มันเลื่อนลอยทวนกลับไปบ้านที่เพิ่งจะจากมาเมื่อครู่นี้

(รถไฟครั้งที่ห้า , 160)

เสียงหอบหายใจทั้งเขาและนางดังกละเกล้า แข่งกับสายลม
หวีดหวิวจากภายนอก

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 171)

ผู้หนุ่มและสาวเจ้าทั้งหลายในหมู่บ้าน บัดนี้ต่างก็พากันเยื้อง
ไหวโยกย้ายกริดกรายไปรอบๆ วงรำแล้ว

(งามแสงเดือน , 27)

กิริยาอาการของความตายคราวนี้ดูคลุมอย่างเหลือเชื่อ
ร้อนรุ่มหม่นหมองและเป็นความเศร้าที่ซ่อนลึก

(ความตายฯ , 39)

เขามองดูชายาวและผิวนวลหว่างแสงไฟอยู่ด้วยนัยน์ตาปรา-
พราย

(กาลเวลา , 79)

อยู่ที่บ้านนอกปานนี้ เขาคงจะลอยคออยู่ในคลองสู้กับแสง
ตะวันที่ แผดผ่าจากเบื้องบน

(หยตหนึ่งในน้ำครำ , 91)

มีความหวังจนสิ้นหวัง มีความมานะบากบั่นจนรู้สึกหน้า-
เหนื่อยและที่สุดที่อันท

(เกมใหม่ , 96)

คนพวกนี้ถูกกักอยู่ใต้ถุนเรือนกำนันที่มีรั้วลวดหนามล้อม อยู่
คล้ายกับนกตี่นกรงที่นัยน์ตาโหยหาเพียงผ่านความตายมาหมาดใหม่
("ชายชาติ" , 111)

พวกเขาถูกกลายเป็นผู้ใหญ่ที่โตเกินวัย กร้านแกร่ง เหี้ยมหาญ
ทั้งดวงตาและดวงใจ และพร้อมจะเป็นนักฆ่า
(ลมวน , 119)

คนร้องให้ยังคงคร่ำครวญอยู่แข่งกับเสียงลมที่วู่วิวอยู่ภาย
นอก
(ร้านเหล้า , 138)

"ไอ้พวกญวนมันอุบแอบอยู่ในนั้นหลายคน"
(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 111-)

..และมีหลายๆ เรื่องของหนังไทยที่เราดูแล้วไม่สบอารมณ์ เรา
เรียกกันว่า "น้ำเน่า" ภาษาร่วมสมัยในยุคนั้น คือเราดูรู้ได้และคาดถึงเหตุการณ์ออก จาก
เริ่มต้นถึงอวสานอันย่ำย่ำ
("หนังน้ำเน่า" , 131)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำซ้อนส่วนใหญ่จะ
เป็นทั้งคำซ้อนเพื่อเสียงและคำซ้อนเพื่อความหมาย เช่น กร้านแกร่ง บางเบา ซิมเสรำ
เงียบเหงา เยียบเย็น ลอบไล่ กละเกล้า หม่นหมอง หน่ายเหนียว เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า
อัศศิริ ธรรมโชติ เลือกใช้คำซ้อนสื่อความหมายโดยมีเสียงสัมผัสพยัญชนะ เพื่อให้เกิดเสียงที่
ไพเราะสละสลวย และเป็นที่น่าสังเกตว่า คำซ้อนบางส่วนจะไม่ค่อยพบเห็นโดยทั่วไปเท่าใดนัก
อาจเป็นคำซ้อนที่อัศศิริ ธรรมโชติ สร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมายและมีเสียงสัมผัสพยัญชนะด้วย
เช่น แผดผ่าว หมาดใหม่ อุบแอบ ย่ำย่ำ เป็นต้น คำซ้อนที่ไม่ค่อยคุ้นหูผู้อ่านเหล่านี้
นอกจากจะมีเสียงที่ไพเราะแล้ว ยังชวนให้ผู้อ่านพินิจพิจารณาถึงความหมายของคำที่นำมาซ้อน
กัน ก่อให้เกิดจินตภาพที่ชัดเจนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1.1.3.2 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์

นอกจากอัคริ ธรรมโชติ จะเลือกใช้คำซ้อนที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวกัน 2 พยางค์แล้ว ยังเลือกใช้คำซ้อนที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวกัน 3 พยางค์เป็นจำนวนมาก และบางคำก็เป็นคำซ้อนที่อัคริ ธรรมโชติ สร้างขึ้นใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประกายดาวจากแนวตาของเธอวาววับด้วยความเชื่อมั่น
ดอกไม้บานาพรณนั้น คือสัญญาของการต่อสู้

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 97)

ผมมองหน้าตัด ทั้งด้วยเมานัยน์ตาตาย, เห็นหน้าเขายับยู่ยี่
มีน้ำตาเประเกินจะย้อนกลับนึกไปได้สำหรับอะไรที่แล้วมา

(เพื่อนร่วมชั้น , 43)

รถพังกยับยู่ยี่ ส่วนไซเฟอร์เจ้าชู้หายหน้าไปก่อน ไวจริง ๆ

("หนังสือหน้า" , 137)

เราสามคนกินข้าวกลางวันและหยอกเข้ายั่วกันมาตั้งแต่อยู่ชั้น
ประถม เคยแอบดูรุ่นพี่ลอบมาจูบกันก็ตงสำเจียกนี้ จนกระทั่งโตขึ้นมาจนอยู่ชั้นมัธยมปลาย

(เพื่อนร่วมชั้น , 41)

เขากลับฟังเสียงของลูกสาวลอยเลื่อน วิ่งเวง อยู่ในห้องอัน
เยเยือกเย็นสะท้อนเข้าหัวใจ

("ทอม-ทอม" , 54)

เศษฝุ่นปลิวคว้างอยู่กลางลมและไอแดดระอุ ตะวันลอยตัวสูง
ละลิบลิว ประหนึ่งจะหลบซ่อนเปลวอันร้อนแรงของมันเอง

(แล้วหญิงสาวพรกก็หลกถาญ , 133)

เขอนั่งคร่อมอยู่บนตัวเขา เล่า "เรื่องโกหก" นี้อย่างไรความรู้สึก
เหมือนเรื่องแต่งเติมต่อให้ประหนึ่งเป็นนิยายนำหน้า

(นิยายกลางคืน , 29)

สายมากแล้ว แต่ดวงอาทิตย์ยังแลเห็นเป็นจุดเพียงสีส้มอ่อน
มัวมนหม่นแสงอยู่ท่ามกลางหมอกหนา

(เสียแล้วเสียไป , 112)

ดวงเดือนเด่นกระจ่างลอยละลิวทาบฟ้าอันเว้งว่างไร้ดาว

(งามแสงเดือน , 31)

ยามที่สายน้ำไหลส่งเสียงระรวยรินคล้ายกับลมหายใจของคน
 ใกล้ความตาย เขานึกถึงความตายพร้อมกับกลิ่นเหม็นเน่าลอยมากระทบจมูก

(บนท้องน้ำเมื่อยามค่ำ , 150)

มันเริ่มรู้สึกว่าคุณตระวางนั้นคล้ายนิทานปรัมปราที่พ่อแม่เล่า
 ล้อหลอกเอาไว้ - ไว้ให้เขาต้องเข้าใจ สูญเสียบและรังแต่จะให้ผู้คนเขาเฝ้าเหยียบเหยียดหยาม

(งามแสงเดือน , 32)

ขวานฟังเสียงของนักศึกษาจากกรุงเทพฯคนนั้นเย็นยะเยียบ
 คล้ายลมหนาวผ่านพัด

(หมายเหตุ , 17)

พลั่วรวงข้าวที่ส่งเสียงกรูกรียว และลมเดือนไล่ที่ปลายไม้ส่ง
 เสียง เอื้อยอ้อยอิ่งฟังเหมือนเสียงร้องของสัตว์มีชีวิต

(หมายเหตุ , 18)

พลับพลึง - เจ้าตัวดี!...ดูซี! เหมือนนางละคร ออกร้ายขน
อ่อนอ่อนแอ้น

(งามแสงเดือน , 27)

เสียงฉิ่งแหลม เสียงโชนทุ้ม และเสียงร้องของเขาจนลูก-
 กระเดือกไหวเต้นนั้นระริวเร้ายิ่งนัก

(ฤๅร้อนไต้ต้นตะแบก , 90)

ลง

ความเหงาเข้าจู่โจมจับอีก และรู้สึกหัวใจนั้นไหวเต้นอ่อนช้า

(ฉากลา...ไกลบ้าน , 123)

กลางกลิ่นรูปควันไฟ มีมาลาตอกไม้จรวงกลิ่นลอยละล่องอยู่
เหนือสิทธิ์เสรีที่เธอปรารถนา

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 100)

เขารู้สึกเหนื่อยหัวใจจึงล้มตัวนอนแผ่เหยียดยาวอยู่กับ
ทรายขาว มองเห็นฟ้ามีดกว้างและแสงดาวระวาววับ

(ทะเลร้างมโศก , 32)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นว่า อัครศิรี ธรรมโชติ
พิถีพิถันในการเลือกใช้คำซ้อนที่มีสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้ง 3 พยางค์ ทั้งนี้เพื่อก่อให้
เกิดเสียงอันไพเราะสละสลวย คำซ้อนบางคำจะเป็นคำซ้อนที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น ยับยู่
เย็นเยะเยียบ ระรวยริน ลอยละลิว ลอยละล่อง เป็นต้น แต่คำซ้อนบางคำจะเป็นคำซ้อนที่
อัครศิรี ธรรมโชติ สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้สื่อความหมายและมีเสียงสัมผัสพยัญชนะด้วย เช่น
แต่งเติมต่อ หยอกเข้ายั่ว เย้ยเหยียดหยาม เอื้อยอ้อยอิ่ง อ่อนอ่อนแอ้น จู่โจมจับ เป็นต้น
คำซ้อนที่ อัครศิรี ธรรมโชติ สร้างขึ้นเหล่านี้ นอกจากจะมีเสียงไพเราะสละสลวยรื่นหูแล้ว ยัง
เป็นคำซ้อนที่สะดุดตาชวนให้ผู้อ่านพิจารณาความหมายที่คำซ้อนเหล่านี้ร่วมกันสื่ออีกด้วย

1.1.3.3 การสัมผัสพยัญชนะโดยใช้คำซ้อนที่ซ้ำเสียงสลับ 2 คู่

คำซ้อน 4 คำ ประเภทคู่ซ้อนซ้ำ เป็นคำซ้อนประเภทหนึ่ง
ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ คำแรกของแต่ละคู่จะเป็นคำเดียวกัน ส่วนคำหลังจะมีความหมาย
เหมือนหรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น อดหลับอดนอน ตีโพยตีพาย (วินัย ภูระหงษ์
2537: 82) เมื่อพิจารณาในแง่ของเสียง คำคู่แรกจะมีเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันเสมอ แต่คำ
คู่หลังจะมีเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันหรือไม่ก็ได้ ผู้วิจัยพบว่า ภาษาในเรื่องสั้นของอัครศิรี
ธรรมโชติ จะปรากฏคำซ้อน 4 คำ ประเภทคำซ้อนซ้ำที่มีเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้งคู่
แรกและคู่หลังเป็นจำนวนมาก ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเรียกว่า คำซ้อนที่ซ้ำเสียงสลับ 2 คู่ ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

เยื้องที่พักรอรถเมลิรมถนนสายหนึ่ง มีต้นชมพูสองต้นขึ้นอยู่
ติดกันและเจริญกิ่งก้านอันงดงามระเภาระกะก่ายกันอยู่

(ต้นชมพูข้างที่พักรอเมลิ , 83)

ขุนทอง

แม่ระวีกระวาดตระเตรียมตัวไปรอรับการกลับมาของเจ้า

(ขุนทองฯ , 183)

เข้าไป

ข้างฝูงคนที่อยู่ข้างนอกต่างก็กระเหียนกระหยาจะบุกพังประตู

(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 108)

ไม่มีเสียงโขกหมากกรุก ไม่มีเสียงสวดตลก ด้วยผู้สันทนต์จัดเจน
การละเล่นเหล่านี้ต่างล้มหายตายจากไป ส่วนเท่าที่เหลืออยู่ต่างก็กระย่องกระแย่งมางาน

(ความตายฯ , 40)

ห้องอาหารสวยประดับประดาแสงไฟอยู่คล้ายกับมุกมณีที่ล้วน
แล้วแต่มีราคาของแผ่นดินถิ่นเกิด

(ทะเลรำลมโตก , 32)

ชีวิตชีวารื่นเริง

นมใหม่สีสวยที่มนเทียร พันธงชาติได้มา ทำให้เวทีของเรามี

(มนเทียร พันธงชาติ , 127)

ขยกรยิกลงบนแผ่นกระดาษใบเล็ก ๆ
เธอแลลงมองพ่อจับปากกาด้วยมืออันสั่นก่อนที่จะเขียน

(พับครึ่ง , 62-63)

พ่อตายไปเสียก่อนที่จะได้พบเห็นว่าฉันถูกความจริงแห่งชีวิต
ในกระแสนั้นกระแทกกระแทกนั้น จนเปลี่ยนรูปไปไม่เหมือนเก่าแล้ว...

(ในกระแสนแห่งกาลเวลา , 66)

ลูกสาวของหล่อนจะนอนกอดกับผู้ชายหลายหน้าหลายตาและ
ซ้ำ ๆ อยู่ของทุกคำทุกคืน
 (ถึงตราที่จะหนีไกลฯ , 75)

“เจ้าเงาปีศาจ” นางสมถในใจ ลูบท่อนแขนที่ขาดหาย แล้ว
ร้องไห้สะอึกสะอื้น
 (เสียแล้วเสียไป , 110)

เสียงแว่วของผีเท้าม้าบนทางเล็กแคบที่ชายป่าก็ค่อย ๆ ดังขึ้น
สะท้อนสะท้อนมาแต่ไกล
 (เข้าวันต้นฤดูฝน , 125)

เรือนกายของเขามีกบีน ทะมัดทะแมง แข็งขัน ไม่แพ้กันกับคน
 มาเยือน
 (แล้วหญ้าแพรกก็แหลกกลาญ , 134)

เสาโทรเลข ทุ่งนา ป่า ภูเขา และบ้านเรือนเรียงรายสะท้อน
 สองข้างทางกับหมูเมฆ สอดแสงมั่งเมื่อดึง ณ ขอบฟ้าโพ้นไกล - เท่านั้น ที่ยังเป็นที่ยหมายใน
 สายตาอันว่างเปล่าว่าเหวของผู้โดยสารรถไฟที่เหงาหงอย
 (รถไฟครั้งที่ห้า , 162)

ดวงตะวันลอยตัวสูงอยู่กับฟ้าโปร่งปลอดเมฆสาดแสงเข้มและ
 รุนแรงลงบนวันบ่ายของฤดูร้อน ถนนลูกรังที่ตะปุมตะป้าและเปลี่ยวร้างผู้คน และเหล่าสัตว์
 สัตว์จรไปมา
 (บนเส้นทางของหมาบ้า , 167)

ผู้เป็นพ่อได้แต่ยืนถอนหายใจอย่างโล่งอกกระคนสยดสยองของเขา
 เมื่อเห็นลูกชายผ่านสัตว์ร้ายไปได้ ยิ่งหลับตานึกถึงพัน เพื่อนบ้านที่ตายอย่างทรนทรายไป
 ต่อหน้าต่อตาเขา เพราะถูกหมาบ้ากัดเมื่อปีก่อน ทำให้เขาเกิดอาการขนลุกชันและสยดสยอง
 ยิ่งขึ้นไปอีก มันเป็นสัตว์ร้ายที่น่าขยะแขยง ชวนหวาดหวั่น และควรหลีกเลี่ยง
 (บนเส้นทางของหมาบ้า , 174)

หมายสาวเท้ามุ่งตรงแนวไปยังบ้าน แต่เมื่อสายตาเตะแสง
ตะเกียงไสวสว่างบนศาลาวัดไกลออกไปแล้ว ขวานก็ชะงักเท่าทันเข้าประตูวัดตรงไปที่ศาลานั้น
(หมายเหตุฯ , 16)

หัวใจมันยามนี้
เสียงโทนสะท้อนสะท้อนด้วยลีลาอันกระชับเหมือนดังจะบีบรัด
(งามแสงเดือน , 29)

โลงสีทองของพ่อวางอยู่บนคันรถที่สลักเสลาวิจิตรราวกับ
ราชรถที่ลอยเลื่อนมาจากสวรรค์
(ความตายฯ , 41)

ในที
เสียงกระซิบกระซาบจากโต๊ะที่ติดกันกับผมบอกความกังวลอยู่
(นักรบ , 58)

พวกเรารู้สึกใจหาย หวันไหวระทึกกระทม เมื่อท้องฟ้าเริ่มมืด
สนิทจนเกือบมองไม่เห็นหน้ากัน
(จันทรคราส , 38)

เทียรแต่งกายชุดนี้อย่างสม่ำเสมอต่อมาเมื่อยามว่างไม่ออก
ทะเล ทำทางเป็นเสมียนอำเภอมากกว่าจะเป็นชาวประมง
(มนเทียร พันธชาติ , 122)

เรามองเขาเหมือนกับมองของเล่นและเหมือนกับมองภาพ
นานามายาบนตุนั้นไม่ต่างกันคือ - เต็มไปด้วยความว่างเปล่าไร้รู้สึกสัมผัส
(นิยายกลางคืน , 28)

วัยรุ่นคนหนึ่งกระตุกของจากชายเสื้อก้าวเข้ามาหาเขา เท่านั้น
เอง เขาก็รู้สึก... ช่องท้องที่ปวดเจ็บมีของเป็น ๆ ทะลุทะลวง
(ฉากสุดท้าย , 107)

จะหนีอะไรมาก็เกิด เหมือนคนเรือหลงพายูกระเซอะกระเซิง
หนีตาย และต้องการความช่วยเหลือจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

("ชายชาติ" , 110)

มีบางคนทีกลับมาบ้านในสภาพที่ยังคงปกติทุกอย่างนอกจาก
หัวใจที่หัวใจได้แหลกสลายไปแล้วคล้ายลูกคลื่นปะทะหินที่แตกออกเป็นฝอยฝน

(ลมวน , 120)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำซ้อนประเภทซ้ำเสียงสลับ
2 คู่ มีหลากหลายเสียง เช่น กระซิบกระซาบ กระแทกกระทั้น กระยोंงกระแย้ง
กระวิกระวาด กระเหี้ยนกระหยา ขยุกขยิก ทะมัดทะแมง ทุกคำทุกคืน ชีวิตชีวา ประดับ-
ประดา สะอึกสะอื้น ระเกะระกะ ระทีกระทม สลักเสลา ไสวสว่าง สม่ำเสมอ สะท้อนสะท้อน
เป็นต้น แม้คำซ้อนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นคำซ้อนที่ผู้อ่านคุ้นหูเจนาตา แต่เสียงสัมผัสพยัญชนะ
2 คู่ ก็ช่วยเพิ่มความไพเราะสละสลวยรื่นหู สร้างอรรถรสแห่งเสียงให้มากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า
แม้จะเป็นคำซ้อนเพื่อความหมาย แต่อัตถิรี ธรรมโชติ ก็ใส่ใจเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัส
คล้องจอง จึงเป็นการเพิ่มเสียงที่แพรวพราว โนมอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามไปได้โดยง่าย

1.2 สัมผัสสระ

นอกจากการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะแล้ว ในเรื่องสั้นของอัตถิรี ธรรมโชติก็
ปรากฏการเล่นเสียงสัมผัสสระอยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะแยกวิเคราะห์ตาม
หัวข้อต่อไปนี้

1.2.1 การสัมผัสสระในวรรคแบบสัมผัสชิต

1.2.2 การสัมผัสสระในวรรคแบบสัมผัสชิตและสัมผัสคั่น

1.2.3 การสัมผัสสระระหว่างวรรค

1.2.1 การสัมผัสสระในวรรคแบบสัมผัสชิต

คำซ้อน 4 พยางค์นั้น พยางค์กลางสองพยางค์มักมีเสียงสัมผัสกัน เช่น เห็นด-
เห็น้อยเมื่อยล้า ทุ่งนาป่าเขา เป็นต้น การซ้อนสัมผัสกลางคำนี้มักซ้อนเพื่อเสียงมากกว่าซ้อน
เพื่อความหมาย คือซ้อนเพื่อให้พูดได้จังหวะคล้องจองกัน บางคำแทรกคำเข้าไปตรงกลาง
เช่น ผลไม้ แทรกเป็น ผลหมากรากไม้ บางคำแทรกคำสำหรับสัมผัสคำหนึ่ง เช่น รูปโฉม

โนมพรรณ สัมสูกฤกไม้ การซ่อนสัมผัสกลางคำจึงเป็นการซ่อนคำให้ได้จังหวะถูกปากถูกหูคนไทย ซึ่งเราให้สมญากันเองว่าเป็นชาตินักกลอน (พ.นวรรณ 2520: 70) ภาษาในเรื่องสั้นของ อัคริ ธรรมโชติ ปรากฏคำซ่อน 4 พยางค์อยู่เป็นจำนวนมากทำให้เกิดเสียงสัมผัสระบบสัมผัสชิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ความไม่ลงรอยของบุคคลในรัฐบาลประจูดผู้บรรเลงเพลงสังหารบทแรก โดยมี
สื่อมวลชนบางแห่งบางที่ เป็นผู้กระหน่ำซ้ำเติม

(เธอยังมีชีวิตอยู่ , 51)

หล่อนนอนตะแคง เท้าคอกไว้กับพื้นไม้เก่าเอามืออีกข้างโอบลูกคนเล็กที่หลับ
พิบอยู่กับอก นอนฟังเสียงรถ เสียงแตร และเสียงนกหวีดค่อยเบาบางจางหายเอาเมื่อใกล้
เพลาดึก

(ถึงคราที่จะหนีไกลฯ , 71)

เมื่อเกี่ยวขำมสะพาน ผมได้ยินเสียงน้ำไหลผ่านฝั่งเรือเอื้อยช้า

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 83)

เธอยืนเด่นเป็นนางฟ้าไกลบนอีกฟากฟ้าหนึ่ง ในขณะที่ผมวิ่งตามเธอไปบน
เลนดินอันเปรอะเปื้อน ล้มลุกคลุกคลานอยู่บนธรรมชาติอันโหดร้ายกันดาร

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 85)

เขามีสิทธิ์ มีปัญญา อยู่เหนือคนอื่นหลายเรือนล้าน ต่อการแก้ปัญหาอันยุ่งยาก
ที่จะต้องเข้ามาเยี่ยมเยือนบ้างเมื่อเคราะห์ห้ามยามร้าย

(เมื่อเย็นย่างของวันอันร้าย , 104)

บ่อยครั้งนักที่ความชั่วช้า ตำทราวม ได้เข้ามาทำทลายเกี่ยวพันเขา และเขาได้
พ่ายแพ้ หวิดจะทำให้ตระกูลอุปยศอยมากมายมาหักหลายหน

(เมื่อเย็นย่างของวันอันร้าย , 104)

หล่อนก้มมองลูกที่เริ่มต้น และส่งเสียงร้องเบา ๆ แต่ไม่หยุดพูด กล้าว่า
หล่อนจะหยุดหรือระงับ ยับยั้ง ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในใจเอาไว้ไม่ได้แล้ว
(เข้าวันต้นฤดูฝน , 125)

เขายังเลาะริมฝั่งคลองไปเรื่อย ๆ จนสมทมพุ่มไม้ไม่ถูกกลืนอยู่ใต้เงาของกลางคืน
จนหมดสิ้น
(บนท้องน้ำเมื่อยามค่ำ , 149)

เขากลายเป็นอีกคนหนึ่ง - ซึ่งเห็นกระหายและหิวหวงอย่างน่าสมเพชเวทนา
(บนเส้นทางของหมาบ้า , 169)

พอว่าแล้วกางแขนดักลูกชายไว้ เมื่อนึกถึงน้ำสีขาวใสใกล้เวลาแควรมสมตก
(บนเส้นทางของหมาบ้า , 173)

ความรักอาจจุกอกของเขาแน่นจนทำให้สายตาพร่ามัว เห็นก้านเป็นปรบักษ์
ที่จะต้องแค้นเคืองเพราะมันเป็นประเพณีที่ก้านสร้างไว้อย่างรุ่งริ่งและยากลำบากแก่เขาจนละเอียด
ถึงบุญคุณที่แม่เดือนย้า พราสาสอน
(หมายเหตุฯ , 20-21)

แสงจากใต้พลั่วไหวตามแรงลมหน้าร้อนเดือนอ่อนพรายแสงดูสุกสกาขาว
โพลนไปทั่วทุกสมทมพุ่มไม้
(งามแสงเดือน , 27)

แม่คงประสพพบพานกับทุกข์สุขของโลกที่บ้านอยู่เหมือนเดิมอีก และก็คงไม่
แคล้วเป็นห่วงลูกห่วงหลาน ทั้งที่ได้เป็นห่วงมาแล้วจนชั่วชีวิต
(ความตายฯ , 39)

ไม่มีเสียงไซกหมากรุก ไม่มีเสียงสวดตลก ด้วยผู้สันทัก จัดเจนการละเล่นเหล่านี้
ต่างล้มหายตายจากไป
(ความตายฯ , 40)

สำหรับเขาแล้ว, คำว่าความเป็นธรรมนั้นแปลกหน้ากว่าความทุกข์ เพราะยาก
จะคะเนรู้ได้ว่ามันคืออะไรแน่ คู่มือไว้ตัวคนที่จะต้องได้ให้ถ่องแท้แน่นอน
(ทุกข์ของลุง , 49)

เขาเป่าขลุ่ยเป็นเพลงบอกความหมายเร่ร่อนของวิหคินกกา
(สายน้ำแห่งความท้อแท้ , 51)

เนื้อถ้อยรำพันจากเพลงของชายขอทานที่อยู่ในโลกมืดยังไม่จบดี พลันเสียง
ล้อรถเบรคครูดไปตามถนนอย่างกะทันหันก็ดังขึ้นพร้อมด้วยเสียงขรมและเสียงตระหนกตกใจที่
ดังขึ้นพร้อม ๆ กันทั่วบริเวณนั้น
(ฤดูร้อนใต้ต้นตะแบก , 93)

ถนนริมทะเลหน้าบ้านเมื่อฟ้าสลัวลัวรางจะเห็นพระเดินเรียงกัน...มาแต่ไกล ๆ
นั้น คล้ายกับเส้นสายสีเหลืองที่เคลื่อนไหวอยู่ข้างหน้า
(ไม้ ผู้ชนะที่แท้จริง , 97)

แม่ซื้อตำราพยากรณ์ที่มีขายอยู่ตามข้างคั้นตามท้องตลาดทั่วไปมาศึกษาเรียนรู้
คุณหาหาเศษเลขทำนายอย่างง่าย ๆ ระหว่างคนกันเองซึ่งเกิดสงสัยในชะตาชีวิตแห่งตน และ
มุ่งมาเรือนบ้านให้ทำนายทายทัก
(ผิ่ง , 107)

พ่อเลิกเรือตั้งเเกในเวลาต่อมาด้วยสิ้นเนื้อประดาตัว ลูกเรือหลายคนต่าง
กระจัดพลัดพรากไปอยู่เรือลำอื่น ๆ
(ชรา , 124)

ผู้หญิงที่นอนอยู่ข้างเขานี้มีอายุสิบสี่ปี...ในวัยเช่นนี้เธอควรจะกระโดดโลดเต้น
อยู่บนสนามหญ้าของโรงเรียน
(นิยายกลางคืน , 24)

ร่างขาวผุดผ่อง บางเหมือนกับไม้เหลาอบแสงไฟมัวมนชวนให้ฉงนสนเท่ห์
มากกว่าเสน่ห์ราคา
(นิยายกลางคืน , 24)

เขาแห่งนาคูวัตติโ อ เสียงและภาพยังคงอยู่อย่างสะท้อนเลื่อนล้ำ
(นิยายกลางคืน , 27)

ในร้านเหล้ามีสมาชิกหลายประเภท โลกน้ำเมาดึงดูดคนมาให้หลงด้วยอาการ
ต่าง ๆ กัน บ้างอกหักกริ้วราว บ้างทำการค้าขาดทุน
(ยกที่หก , 56)

จนถึงทุกวันนี้เขาเองก็ยังสงสัยว่าทุกครั้งที่ลูก ๆ ของแม่นั้นพ่ายแพ้กลับมา แม่
เจ็บปวดรวดร้าวอย่างที่รู้ได้จากสายตากว้างแสร้งนั้น เป็นเพราะแม่เจ็บปวดแทนลูกหรือว่า
เสียดายเงินพนันที่ได้สูญเสียไป
(ยกที่หก , 58)

บ้านสวนก็ก่อกองด้วยการตีเกราะเคาะไม้ของพวกเราทั้งสาม
(จันทรคราส , 37)

พอน่าจะรู้ว่าเธอเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและทรมาณเพียงไร
("พิบครึ่ง" , 65-66)

พวกเรากำลังแอบดูอีแร้งหลายตัวที่กำลังสำรวจบ้านใจอยู่กับซากหมา
(วันเวลากับเพื่อนเก่า , 71)

นี่เป็นอีกในไม่กี่ครั้งที่เขาได้จากบ้านอันอบอุ่นของเมืองใหญ่มานอนค้างอย่างแรม
อยู่กับตำบลบ้านป่าที่ห่มคลุมด้วยลมหนาวและความอ้างว้างอันไม่คุ้น
(กระตักน้ำ , 82)

พี่ชายผมออกจากบ้านแต่เช้ามีจดตามกฎฆ่านาที่ "แคล้วคลาด" ของอาจารย์
เสกเป่าหาอุดลือชื่อที่แม่ไปขอพึ่งเป็นหนทางสุดท้าย
(เกณฑ์ทหาร , 89)

เสียงหัวเราะและน้ำตาล้วนไม่จริงจังยั่งยืนและดูไร้เหตุผล
("หนังน้ำเน่า" , 131)

ไม่มีใครสักคนเลยที่ต้องล้มตายหรือบาดเจ็บหนัก นอกจากมีบ้างที่หัวร้าง
ข้างแตกเคล็ดยอกและได้ผลถลอกปอกเปิก

("หนังสือหน้า" , 137)

เสียงซิ่งซังของลูกสาวคราวนี้ราวกับน้ำเย็นที่ไหลผ่านเข้าหัวใจให้เขาต้องนั่ง
นิ่งซิ่งตะลึงซา

(คู่เหมือน , 164)

การใช้คำซ้อน 4 พยางค์ที่มีเสียงสัมผัสสระในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ ได้
เพิ่มความเสนาหูกแก่ผู้อ่าน ก่อให้เกิดเสียงไพเราะราบรื่น แม้จะเป็นเพียงคำสั้นๆ เช่น
ประสมพบพาน เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า สำราญบานใจ กระโดดโลดเต้น ทำนายทายทัก
นอนค้างอ้างแรม ฤกษ์ฆานาที แต่ก็มีคำซ้อนหลายคำที่เอื้อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันแจ่มชัดยิ่ง
ขึ้น เช่น ระเรื่อเยื้อยซ้า เบบางจางหาย จับเจ้าเหงาเศร้า นิ่งซิ่งตะลึงซา เพราะคำซ้อน
เหล่านี้ เป็นคำซ้อนที่ผู้อ่านยังไม่คุ้นหูเท่าใดนัก และนอกจากจะมีสัมผัสสระตรงกลางคำแล้ว
คำแต่ละคำที่นำมาซ้อนกัน ก็ร่วมกันสื่อความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนำคำว่า นิ่ง
ซิ่ง ตะลึง ซา มาซ้อนกันเป็น นิ่งซิ่งตะลึงซา แล้ว สามารถสื่อภาพอาการตกใจได้ละเอียด
ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2.2 การสัมผัสสระในวรรคแบบสัมผัสชนิดและสัมผัสคั่น

นอกจากสัมผัสสระในวรรคแบบสัมผัสชนิดที่ปรากฏในคำซ้อน 4 พยางค์แล้ว
สัมผัสสระในวรรคที่ปรากฏในคำทั่วไปในวรรคเดียวกันซึ่งก่อให้เกิดเสียงสัมผัสทั้งแบบสัมผัส
ชนิดและสัมผัสคั่นก็ปรากฏเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันทอดกระหิ่อมอย่างภูมิใจไม่ได้ที่อุตสาห์พากเพียรไปจนถึง ด้วยกำลังและ
สำนซังแห่งตน

(ในกระแสดวงแห่งกาลเวลา , 66)

อากาศเมื่อคำไชยกลิ้งน้ำคร่ำของสำคลองให้ همینอับบอบขึ้นไปทั่ว

(ถึงคราที่จะหนีไกลฯ , 70)

เวลาจะผ่านไปเนิ่นนานสักเท่าไรผมค่อยๆ ไร้การรับรู้ จากความร้อนรรมที่
แผ่ผ่านเข้ามาเข้าสู่ความสงบ

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 88)

เมฆขาวราวปุยฝ้ายล่องลอยบางเบาอยู่เหนือทิวเขาและขอบฟ้า

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 88)

น้ำเป็นเม็ดขาวพราราวดวงดาวบนท้องฟ้า เขาสิ้นศรัทธาไปเมื่อรู้สึกว่
สายตาฝ้าฟาง

(เช้าวันต้นฤดูฝน , 126)

ประกายตาบในมือคนทั้งสองวาววับจับแสงตะเกียงลาน เกิดประกายวูบวับ
คล้ายแสงแปลบปลาบที่ซัดผ่านท้องฟ้า

(แล้วยุ่เท้าแพรกก็แหลกลาญ , 138)

ผู้เฒ่าผู้แก่และเด็กเล็กต่างพรากจากเราไปในท่ามกลางความเหงาเปล่าเปลี่ยว
และหิวโหยทรมาณ

(รถไฟครั้งที่ห้า , 164)

ทั้งหมา - คนและถนนลูกรังเส้นนั้นก็ถูกลบเลือนเคลื่อนหายไปด้วยสายสัมพันธ์
แห่งกาลเวลา

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 175)

นกสองฝั่งคลองส่งเสียงเพรียกเหมือนเรียกภวังค์อันหวนไหวของแม่ให้กลับคืน
มา

(ขุนทองฯ , 185)

ดวงเดือนเด่นกระจ่างลอยละลิวทาบบฟ้าอันเวียงวังไร้ดาว รัศมีละมุนละไมผสาน
แสงจากใต้เป็นสีสนับอันบรรเจิด

(งามแสงเดือน , 31)

ความทุกข์นั้นบางครั้งคล้ายลมแล้งแห้งร้อนที่มีแต่อดีตอันซึ่งรอวันระเบิด
(ทุกข์ของลุง , 46)

จากเด็กจนฟ้าสูงเขาไม่รู้สีทหนาวเลย มีแต่ไอนุ่นจากแก้มจากอกและจากกาย
เธอที่เขาออกกายว่ายเวียนลอบชมสมอารมณ์ปลื้ม
(โลกย์ไม่วิสัย , 69)

ดูรวดเร็วน่าใจหายที่ได้เห็นเธอทั้งหลายมานั่งทำท่ายอยู่ตรงนี้ - มีสีสันที่ใบหน้า
และมีจริตยัวย่ำล่อให้ชายเข้าหาด้วยนัยน์ตาและอาการที่เกินวัยไปไกลไซ...
(กาลเวลา , 79)

จะมีอะไรพูดกันได้ให้ปวดร้าวไปเปล่า ๆ ระหว่างเขากับหล่อน
(ทะเลรำลึมโศก , 31)

เสียงร้องครางของลูกกับเสียงร่ำไห้ของเมียรัก คล้ายบทเพลงโศกเศร้าที่เขย่า
หัวใจให้หม่นไหม้ทรมาน เขาแว่วไปเองถึงเสียงซุบซิบนินทาและว่าจาต่าง ๆ ที่ถากถางเยาะเย้ย
("ทอม - ทอม" , 54)

มีดวงดาวบนฟ้าเหมือนกับนัยน์ตาของพ่อแม่ที่เฝ้าจับจ้องมองอยู่
(กระจิกน้ำ , 81)

พวกเรานักศึกษาหนุ่มน้อยทั้งหลายกระจายกลุ่มกันหลับไปด้วยความอ่อนเพลีย
บ้าง นิ่งพูดคุยกันบ้าง และบ้างก็กลอเพลงเบา ๆ แก่เฟื่องให้กับตัวเอง
(กระจิกน้ำ , 81)

เธอถูกพวกเด็กหนุ่มพวกนั้นเอาเม็งการวดหัวทั่วเนื้อตัวเหนียวไปหมด
(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 106)

แต่จนแล้วจนรอดฝนก็ไม่หล่นลงมาสักที คงมีแต่เมฆค้างอยู่ระหว่างความมืดดำ
(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 107)

กรุงเทพฯ คือคืนวันอื่นไม่รู้หลับที่มีสำเนียง เสียงดนตรีและแสงสีให้ไหลหลง
(นางฟ้า-ทาสี , 99-100)

มีหลายตัวเกรเรเหลือขอจนแม่ท้อ และสร้างทำเป็นไม่รู้เห็นเมื่อมีคนในบ้านจับ
มันไปปล่อยวัดตอนกลางคืน
(ขอทาน แมว และคนเมา , 19)

เห็นห้องกระจกแวววาวขับแสงไฟขาวคล้ายแก้วที่ลอยอยู่บนเนินหญ้า ยิ่งทำให้
เขาหมองนัย บ้านนี้มีความหมายมากถ้าหากว่าเธอยังอยู่
(นิยายกลางคืน , 26)

ลู่ตามไถ่ไม้ขาดปากตลอดทางสองข้างป่าที่ลือเกวียนพาไป
(ภาพฝัน , 49)

พวกเขาหลายคนเห็นมันแต่ต้นเล็ก ๆ พร้อมด้วยหัวใจที่ไม่อยากจะเชื่อเลยว่า
ชมพู่นี้จะยืนต้นทนฝน แดด และสู้กับอากาศอันเป็นพิษของเมืองหลวงอยู่ได้
(ต้นชมพูข้างที่พักรถเมล์ , 83)

นึกถึงแดดบ้าย ปลายทุ่งที่มีลมโยกไม้ใหญ่แกว่งไกว ให้เงาร่มและลมเย็น อัน
ระริน
(หยอดหนึ่งในน้ำครำ , 91)

นางเอกเธอตกยาก แต่ก็ไม่นานหรอก จะมีเจ้าชายมาปลอบใจให้เธอหายทุกข์
ระทมสมฤติด้วยกันทุกฝ่าย
(เกมใหม่ , 99)

เราสามคนพ่อแม่ลูกฝ่าฝนไปบนถนนเส้นหนึ่งในวันที่ฝนร่ำพรำเหมือนเพลง
โคก
(ร่มรัก , 133)

การเล่นเสียงสัมผัสสระในวรรณคดีทั้งแบบสัมผัสชนิดและสัมผัสคำ ทำให้เกิดเสียง
อันไพเราะสะสละสลวย รื่นหู ภาษาในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ ก็ปรากฏเสียงสัมผัสสระใน

การสนทนาของสัมผัสสระในวรรคทั้งแบบสัมผัสวัดและสัมผัสต้น ทำให้เกิดเสียงอันไพเราะ สละสลวย
 รื่นรมย์ ภาษาในเรื่องสั้นคือ → ก็ปรากฏเสียงสัมผัสสระใน...
 วรรคเป็นระยะ ๆ อยู่สม่ำเสมอ เช่น น้ำเป็นเม็ดขาวพราราวดวงดาวบนท้องฟ้า รัตมีละมุน
 ละไมผสานแสงจากใต้เป็นสีอันอันประเจิด เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วได้สัมผัสเสียงอัน
 เสนาะหูเป็นระยะ ๆ อยู่สม่ำเสมอเช่นเดียวกัน เสียงเสนาะดังกล่าวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะโน้มน้าว
 ใจผู้อ่านให้คล้อยตามอารมณ์ที่มากกระทบใจ

1.3 การสัมผัสสระระหว่างวรรค

การส่งสัมผัสระหว่างวรรค เป็นกฎบังคับของร้อยกรอง แต่หากงานร้อยแก้วมีการส่งสัมผัสระหว่างวรรคด้วยแล้ว ก็จะทำให้งานร้อยแก้วนั้นๆ มีความไพเราะสละสลวยมากยิ่งขึ้น ภาษาร้อยแก้วในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีความไพเราะละเมียดละไม ราวกับ "ภาษาร้อยกรอง" หรือ "ภาษากวี" ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กล่าวเช่นนั้นได้ก็คือ ภาษาในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีการส่งสัมผัสระหว่างวรรคอย่างแพรวพราว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หล่อนถอนใจยาวพลางเหลือบตาผ่านประตูที่เปิดอ้าเอาไว้ไปจับอยู่เบื้องฟ้าทางทิศใต้ ดาวดวงหนึ่งพรายแพรวพิไล ห่างไกลเกินจะหยั่งถึง

(ถึงคราที่จะหนีไกลฯ , 71)

เมื่อเกี่ยวข้อมข้ามสะพาน ผมได้ยินเสียงน้ำไหลผ่านฝั่งระเรื่อเอื่อยช้า ฟังว่าเป็นเพลงของแม่ที่เคยกล่อมผมก่อนจะนอนทุกครั้ง เตียวนี้มันดังมาจากที่ไหนเล่า

(เมื่อลมฝนผ่านมา , 83)

เธอผินหน้าไปทางสวนดอกไม้ที่ชูช่อล้อมอยู่กลางแสงสีหม่นของยามเช้า ปรากฏดาวจากแววตาของเธอระวาววับด้วยความเชื่อมั่น ดอกไม้นานาพรรณนั้นคือสัญญาณของการต่อสู้

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 97)

กลางกลืนรูปควันไฟ มีมาลาดอกไม้จรุงกลืนลอยละล่องอยู่เหนือสิทธิ์เสรีที่เธอปรารถนา อยู่เหนือกาลเวลา และเหนือน้ำตาอาลัย

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 100)

เสียงกึกก้องโกลาหลของเครื่องจักรในโรงงานตั้งอีกทีก็อยู่ในหูนาง ประจวบเสียง
 ตากถางของภูตผีปีศาจ มันตัดข้อมือขวาของนางขาดกระเด็นด้วยเขี้ยวเล็บแหลมคมคล้ายคม
 คาบ

(เสียแล้วเสียไป , 110)

แสงแดดลอดชายคา กระทบตาวาวววมที่ทอดต่ำลงเบื้องล่าง เหมือนอย่างที่ไม่
 มีวันกะพริบไหว

(แล้วหญ้าแพรกก็แหลกลาญ, 134)

เขาไม่มีเวลาจะคิดว่าศพของเด็กน้อยผู้นี้ลอยมาจากไหนแน่ จะมีใครที่เป็นพ่อ
 แม่จะมีโอกาสรู้หรือเปล่า ? ภายในใจส่วนลึกเขาเพียงแต่รู้สึกสลดและเสียใจให้กับโชคชะตา
 ของเพื่อนมนุษย์บ้างเล็กน้อยเท่านั้น

(บนท้องน้ำเมื่อยามค่ำ , 152)

คำสร้อยชื่อควายไว้ให้พ่อโกณา ชื่อเสื้อผ้าไหมสวยๆ ไว้ให้น้องใส่ ผ้าห่มกัน
 หนาวและที่นอนอันอุ่น เป็นบุญหรือบาปของคำสร้อยกันแน่

(รถไฟครั้งที่ห้า , 163)

เขาให้นึกห้อยอยู่ในใจ...นั่นเป็นภาพถ่ายที่เพิ่งแต่งงานกันใหม่ ๆ และเต็มไปด้วย
 ความฝัน ฉากข้างหลังนั้นเกิดจากแรงแห่งความฝันระหว่างเขากับนาง ที่อยากเห็นทะเลกว้าง
 ชายหาดขาวสักครั้งหนึ่งในชีวิต

(บนเส้นทางของหมาบ้า , 173)

ถึงแม้ฝนจะยังไม่มา ทุ่งนาจะยังแล้ง น้ำในหัวใจของแม่อันเคยเหือดแห้งก็
 กลับฉ่ำชุ่มขึ้นอย่างประหลาดล้นเหลือ

(ขุนทองฯ , 183)

แม้แสงไฟตามรายบ้านจะดับดับเลื่อนไปแล้วเกือบจะทุกหลังคาเรือน หากแสง
 เดือนเมื่อยามดึกก็ส่องสว่างกระจ่างตาไปทั่วท้องนาตาหมากรุก แสงใสๆเหมือนคืนเพ็ญ และ
 ลมเย็นพรูพรายนั้นทำให้ท้องนาบ้านไร่คูตึ้นตาตลอดไปอย่างอยู่เหนือกาลเวลา

(หมายเหตุฯ , 18)

โซลี !...งามแสงเดือนอยู่บนพื้นหล้า อยู่บนป่าหญ้าและกองฟาง อยู่กับท้องนา
ร้างกว้างและละเมาะไม้เหล่านั้น

(งามแสงเดือน , 31)

งานศพมีการเลี้ยงด้วยน้ำอ้อ ดม ท้ายด้วยข้าวต้ม ร้อนๆ ก่อนผู้คนจะกลับไป
ทิ้งไว้แต่ความเศร้าภายในบ้าน

(ความตาย , 37)

โซ - ไม่ใช่คนเมาเหล้า ธรรมดา ประกายตาของเขาพานให้ผมนึกถึง " รังสี
อำมหิต " และเปลือเพียงประเดี้ยวเดียวเท่านั้น เขาก็กระซอก บิน พกจาก บิน เวยง ออกไป นอก
ร้าน เสียง ดังก้อง สะท้าน ไป ทั่ว บริเวณ

(นักรบ , 65)

ในเรือนใหญ่อันกว้างขวาง มีมาก ครั้ง ช่าง อ้าง อ้าง จน ต้อง เหลื่อม มอง เรือน น้อย
ข้าง สวน กล้วย นั้น อยู่ อยู่ ๆ พร้อม หัวใจ ส่อง ลอย ระ รำ รำ ถึง แต่ เธอ

(โลกีย์ไม่วิสัย , 68 - 69)

ดูคล้าย นิยาย น้ำ เนา ที่ เขา เคย อ่าน มา แต่ ใคร จะ รู้ ละ ว่า ลม แห่ง กาล เวลา จะ พัด
พา เอา เศษ ขยะ หรือ ว่า สิ่ง มี ค่า มา สู่ ชีวิต คน เรา

(กาลเวลา , 85)

ความเป็นเพื่อน ร่วม วง หล้า ? เปล่า เลย ใน อา การ กิริยา นอกจาก ว่า จา อัน
คุ้น เคย เพียง อย่าง เดียว

(เพื่อนร่วมชั้น , 46)

เมื่อยามเย็น มีสายลมเย็น และนก กระ ยาง บิน เล่น อยู่ ที่ บึง กว้าง ไกล โพ้น

(ภาพฝัน , 49)

ครอบครัวเล็กๆ ของนาง เริ่ม มี อะไร หลาย อย่าง ตาม ประ สา ที่ ควร จะ มี และ อยาก
จะมี เริ่ม จาก มี อาหาร การ กิน ที่ ดีขึ้น มี เสื้อผ้า สวย ๆ ใส่ และ ได้ ไป โรง เรียน อย่าง ราบ รื่น ยิ่ง กว่า เก่า
ที่ นอน หมอน มุ้ง ภายใน บ้าน มี ราคา และ สะอาด ต่าง กว่า ที่ เคย เป็น อยู่

(ณ กาลครั้งหนึ่ง , 78)

วันสงกรานต์ที่ควรจะมีให้ทำบุญปิดทองกราบพระกลับต้องมากับกราบ
คนแปลกหน้าอยู่โดยไม่เลือกวัยอย่างนี้ และแทนที่จะนั่งอาบน้ำอบน้ำหอมจากลูกหลานอยู่กับ
บ้านในวันสงกรานต์อันสนุก กลับต้องมาตกทุกข์ทรมานอยู่กับเมืองหลวงอย่างที่เห็น
(หยอดหนึ่งในน้ำคร่ำ , 93)

แต่ถ้าโชคดี รูปร่างอันสมบูรณ์นี้อาจไปถึงทะเลกว้าง ได้วิ่งวิ่งอยู่เหมือนดาว
บนฟ้า หรือว่าเหมือนเรือโยงบนแม่น้ำสีน้ำเงิน
(ฉากสุดท้าย , 105)

ในกลางดึกอันเงียบสงัดจะแว่วก็แต่เสียงร้องคราง ภาพเลื่อนร่างของเขาเห็น
คนแต่งชุดสีขาวนั่งเหงาอยู่ไกลออกไป และเขาไม่คิดจะร้องเรียก
(ฉากลา...ไกลบ้าน , 127)

เจ้ากำยำ , นัยน์ตาเม็ดมะกล่ำตาหนู - เดียวนี้รู้แล้วว่ามันชื่อไอ้สัตว์ก้อง...
(ร้านเหล้า , 137)

จากไปนานเกินแล้วเส้นสัมพันธ์ทางเครือญาติอันสนิท ยากจะต่อให้ติดได้นอก
จากความรู้สึกและการอาหารห้วงหา เมื่อรู้ว่าหล่อนยังอยู่และโดยตัวคนเดียว
(ทะเลรำลมโศก , 30)

ดาจึงลงทุนสั่งเสียไว้ด้วยถ้อยคำขุกกลายๆ ว่า ห้ามมิให้นำพระอันมีค่าเหล่านี้ไป
ยกให้หรือแลกเปลี่ยนจำหน่ายขายแลกรไคร นอกจากเก็บเอาไว้เป็นมรดกให้แก่หลาน
(เกณฑ์ทหาร , 87)

พวกนางฟ้าหรือเมื่อก่อนที่เคยมอมแมมอยู่กับฝุ่นดินหญ้าไม่ต่างจากเชือก
เท้าไทร มาบัดนี้กำลังส่งเสียงหัวเราะหวานใสอยู่ภายใต้เสื้อผ้าสีสด ร่างมีแต่กลิ่นกรุ่นหอม มี
สีสันไปทั้งตัว ทั้งที่เล็บ ปาก แก้ม และมียิ้มแย้มอันเป็นสุข
(นางฟ้า-ทาสี , 97)

เมื่อตกสายฟ้าใส ก็ได้กลิ่นศพไหม้อวลตลบไปทั้งถนน ผุ่ชนกลุ่มหนึ่งลากศพ ทั้งสี่ศพมาองรวมกัน ณ ที่กลางถนนเส้นนี้ พวกเขาเอาล้อยางรถยนต์มาหนุนใต้ศพทั้งสี่ไว้ ราคน้ำมันลงไปและจุดไฟเผา

(ประวัติศาสตร์ที่ต้องเล่าซ้ำ , 109)

ดอกไม้หลายชนิดที่คนงานช่วย “ปลูก” แต่งขึ้นภายในห้องอันคับแคบนี้ อาทิ ดอกกุหลาบ ดอกหน้าวัว และดอกบัวหลายสี...จะไม่มีวันร่วงโรยหรือว่าเหี่ยวเฉาลงอย่าง เรื่องราวที่แม่เคยเล่า ทั้งดอกไม้เหล่านี้ยังจรรุงกลิ่นไกลไปทั่วหล้า

(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 120)

แต่ถึงกระนั้น เราก็ชอบดูและชอบเก็บมาวิจารณ์กันด้วยอารมณ์ขันอยู่เสมอ เรื่องแล้วเรื่องเล่า โดยมีเสียงเพลงมาร์ชที่บังคับเรายู่กลายๆ ให้ลุกลี้ลุกสนเข้าโรงหนังจอนที่นี้ ฝ้าดูไปในความคิดและเงียบง่า

(“หนังน้ำเน่า” , 132)

มันคล้ายกับลางสังหรณ์ที่กระตุกใจให้ตื่น หรือจะเป็นนิมิตหมายอะไรก็ยากจะ หยั่งรู้ เมื่อแกะของสี่ชมพูที่อบร่ำไว้ด้วยกลิ่นหอมนี้ นมตื่นตื่นรำร้องขึ้นมาอย่างฉับพลัน

(เรื่อง (ไม่) จริง , 141)

การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองระหว่างวรรค เป็นการร้อยเรียงเสียงเสนาะ ทำให้ร้อยแก้วมีความไพเราะสละสลวย มีเสียงเสนาะรื่นหูร้อยเรียงกันไปทุกวรรค ส่งผลให้ ภาษาในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ แพรพราวด้วยเสียงอันไพเราะตลอดทั้งเรื่อง

การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ สรุปได้ว่า มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะไม่ว่าจะเป็นการซ้ำเสียงพยัญชนะ เสียงเดียวกัน 3 พยางค์ การซ้ำเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน 4 พยางค์ การเล่นเสียงสัมผัส พยัญชนะแบบสัมผัสกัน การเล่นเสียงพยัญชนะโดยใช้คำซ้อน การเล่นสัมผัสสระในวรรคทั้ง แบบสัมผัสชิดและสัมผัสคั่น และสัมผัสสระระหว่างวรรค การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะที่มี รูปแบบคล้ายกลบทและแบบสัมผัสคั่นเป็นลักษณะเด่นของการเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในภาษา ของอัศศิริ ธรรมโชติ ทำให้ภาษาใน เรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีความละเมียดละไมไพเราะ รวากับ“ร้อยกรอง”หรือ“บทกวี” หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นภาษาที่อัศศิริ ธรรมโชติ ได้กรองเสียง มาร้อยเรียงเป็นร้อยแก้ว กล่าวคือ อัศศิริ ธรรมโชติ ไม่เพียงสรรคำที่มีความหมายตามที่ ต้องการสื่อเท่านั้น แต่ยังมีประณีตพิถีพิถัน บรรจงเลือกคำที่สามารถสื่อความหมายและมีเสียงที่

ไพเราะสละสลวยด้วย นอกจากนี้ อัครศิรี ธรรมโชติ ยังได้พิถีพิถันในการเลือกใช้คำซ้อนที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง ทั้งสัมผัสพยางค์และสัมผัสสระ จึงทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของ อัครศิรี ธรรมโชติ มีเสียงไพเราะรื่นหูมากขึ้น และอัครศิรี ธรรมโชติ ก็มีได้ละเลยการร้อยเรียงสัมผัสระหว่างวรรค ยังผลให้ภาษาในเรื่องสั้นของอัครศิรี ธรรมโชติ แพรวพรวไปด้วยเสียงเสนาะ ก่อให้เกิดความงดงามแห่งเสียง จนทำให้ผู้อ่านที่ได้สัมผัสสรรณรสแห่งเสียงนี้ มีจิตใจไหวโอนคล้อยตามอารมณ์สุนทรีย์ที่มากกระทบใจและช่วยให้เกิดจินตภาพที่ชัดเจนลึกซึ้ง

นอกจากนี้ การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในเรื่องสั้นของอัครศิรี ธรรมโชติ ยังเป็นการสืบทอดลักษณะงานเขียนประเภท "ร้อยแก้ว" ในความหมายดั้งเดิม ดังคำกล่าวอ้างของชเนศ เวศร์ภาดา ผู้วิจัยลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ ที่วิเคราะห์เรื่องการเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ ไว้ว่า

"การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองในงานร้อยแก้วทั้ง 2 เล่มนี้เป็นมรดกทางวรรณศิลป์ประการสำคัญที่ส่งอิทธิพลมาสู่งานร้อยแก้วของอังคาร เพราะลีลาการเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองปรากฏเป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง ซึ่งทำให้งานร้อยแก้วของเขามีความไพเราะสละสลวย เกิดความกังวานเสนาะหูเมื่อได้อ่านออกเสียง นอกจากนี้ยังได้รับการ "คุณลักษณะ" ของ "ร้อยแก้ว" ไว้ในความหมายดั้งเดิม อันหมายถึง งานประพันธ์ที่ใช้ภาษาสละสลวยไพเราะ เหมาะเจาะด้วยเสียงและความหมาย เพื่อเล่าเรื่องและพรรณนาภาพอารมณ์ ความรู้สึกอย่างละเอียดลออ มิใช่เป็นเพียงความเรียงหรือภาษาอันไร้ฉันทลักษณ์เท่านั้น"

(ชเนศ เวศร์ภาดา 2533: 365-366)

2. การเล่นจังหวะ

ผู้วิจัยพบว่า การเล่นจังหวะในเรื่องสั้นของอัครศิรี ธรรมโชติ มีลักษณะน่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การซ้ำโครงสร้างวลี

2.2 การเว้นวรรคตอน

2.1 การซ้ำโครงสร้างวลี

การซ้ำโครงสร้างวลี เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะทำให้มีความสมดุลของจังหวะ ทั้งยังช่วยเน้นย้ำความหมายที่ต้องการสื่อ ดังคำกล่าวอ้างของเจฟฟรีย์ เอ็น ลีช (Geoffrey N. Leech) นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษผู้ศึกษาภาษาโฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ของอังกฤษ และพบว่า

“กลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งที่ปรากฏใช้มากในภาษาโฆษณา คือ การซ้ำหรือกลวิธีที่เรียกว่า Parallelism ดังตัวอย่างข้อความพาดหัวของโฆษณาสินค้าอย่างหนึ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า It's ดังนี้

It's new!

It's crisper!

It's lighter!

It's the..."

(Geoffrey N. Leech, 1996 อ้างถึงใน พัชรีย์ จำปา 2539:280)

“จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้คำ It's ซ้ำกันหลายครั้งเพื่อเน้นย้ำสารที่ต้องการสื่อให้เด่นชัดขึ้น อีกทั้งยังมุ่งให้เกิดเสียงเสนาะ ชวนฟัง ที่คอนรับกันไปอย่างเหมาะสม” (พัชรีย์ จำปา 2539: 280)

ภาษาในวรรณกรรมไทยก็มีการใช้กลวิธีดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น ภาษาที่ใช้ในพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีการซ้ำโครงสร้างวลีเพื่อเน้นย้ำความหมายที่ต้องการสื่อ เช่น

“ภาษาไทยและหนังสือไทยซึ่งเป็นภาษาของตัวเอง หนังสือของตัวเอง คงจะต้องใช้อยู่เป็นนิจ

ถึงโดยว่าจะมีพ่ออยู่ในขณะหนึ่งก็คงจะมีเวลาที่ไม่มีได้ในขณะหนึ่งเป็นแน่แท้

ประโยคแบบซ้ำความมีผลต่อการเน้นย้ำสารให้นักแน่นขึ้น ถ้าเปลี่ยนประโยคเหล่านี้เสียใหม่ โดยรวบข้อความสองส่วนเข้าด้วยกัน แม้เนื้อความไม่ผิดเพี้ยน และภาษาก็ฟังดูเรียบร้อยไม่มีตำหนิ แต่น่าหนักความจะเปลี่ยนไป เป็นทำนองอธิบายความเรียบๆ โดย

เฉพาะประโยคที่ว่า “ภาษาไทยและหนังสือไทยซึ่งเป็นภาษาของตัวเอง หนังสือของตัวเอง คงจะต้อง ใช้อุปมาอุปไมย” ถ้าวัดข้อความในประโยคขยายว่า “เป็นภาษาและหนังสือของตัวเอง” ข้อความจะ ไม่ล้นเกินกับประธานต้นประโยค ความงามที่ฟังก็มีพลอยเลือนหายไป ที่สำคัญ รูปประโยค ดังกล่าว เป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดจังหวะการอ่านที่สมดุลกันและเป็นการจัดระเบียบ ทางโครงสร้างภาษา เพื่อให้ความหมายที่ต้องการสื่อสารนั้นโดดเด่นขึ้น”

(ธเนศ เวศร์ภากา 2540: 16)

การซ้ำโครงสร้างวลีในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความสมดุลของจังหวะและมีเสียงเสนาะชวนฟัง ทั้งช่วยเน้นย้ำสารให้โดดเด่น ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

รถเมล์ได้ผ่านจากที่พักตรงนี้ไปคันแล้วคันเล่า

(ต้นชมพูข้างที่พักรถเมล์ , 85)

เด็ก ๆ ทั้งชายหญิงที่โตมาก่อนค่าแก้วต่างทิ้งโรงเรียนและหายไปจากหมู่บ้าน คนแล้วก็คนเล่า

(ออกไปกับฝูงผีเสื้อ , 117)

เธอถือดอกไม้ผ่านไปครั้งแล้วครั้งเล่าเหมือนแม่น้ำไหลผ่านเมือง

(ดอกไม้ที่เธอถือมา , 99)

มันน่าจะหลับและฝันอยู่ในท่ามกลางความสุข ขวานคิด...แต่ทำไมกลับตรงข้าม เขาจึงได้กระสับกระส่ายนอนเหงื่อโชมกายอย่างนี้! พลิกแล้วพลิกเล่า

(หมายเหตุฯ , 18)

คนเริ่มล้อมวงมากขึ้นและขอให้เขาร้องเพลงแล้วเพลงเล่า

(ฤดูร้อนใต้ต้นตะแบก , 89)

และที่สำคัญคือเพื่อนซึ่งเราไม่มีเก่าใหม่ เป็นเหมือนฝูงผีเสื้อที่เรารักเฝ้ามอง เกาะขอบรั้วโรงเรียนอยู่ฝูงแล้วฝูงเล่า โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

(เพื่อนร่วมชั้น , 43)

เขาปาดเหงื่อบนใบหน้าที่ยศตรงงพรวราวสายน้ำที่ไหลแล้วไหลเล่าไม่รู้จักหมด
จักสิ้น

(หยตหนึ่งในน้ำครำ , 89)

ภาพของฉันในชุดเครื่องแบบครูหนุ่มคนใหม่ของหมู่บ้าน พ่อลูบผมอยู่แล้ว
อยู่เล่าด้วยความปีติ...

(ในกระแสดรหรงแห่งกาลเวลา , 65)

ก็แล้วพวกเขาเล่นหวยแทงหวยใต้ดินตัวละไม่กี่บาทเท่านั้น จะรวยมากได้
อย่างไร ก็แล้วพวกเขาเล่นกันทำไม? เล่นเจียม ฝั้นเจียม ไม่ได้ใหญ่โตอะไรเลย

(วันพิเศษ , 69)

เธอยังคำพูดเอาไว้พร้อมกับที่ยังอารมณ์

(เพลงสุรา , 62)

โรงพักซ่อนอยู่กับกันซอยลึก ดึกอย่างนี้มีเสียงรถแหว่วมาให้ได้ยินบ้าง ช่วย
ขับไล่ความวังเวงที่อยู่รอบ ๆ ภายจำเวรออกไปได้ไม่พุงชาน...เจียบอย่างนี้ เหงาอย่างนี้ จำเวร
คิดถึงเมียและลูกที่หลับอยู่กับบ้าน

("มัลลย" ของจำเวร , 34)

แม้จะรู้อีว่า ฝั้นนั้นช่างรางเลือนและแสนไกลก็ตามที ก็ยังดึกว่าวันอันซ้ำซาก
นำเพื่อ ไร้ความหมาย ไร้ความหวัง

(วันพิเศษ , 67)

แผ่นดินนี้ไม่มีอะไรนอกจากแสงแดดกับสายฝน ประเด็วร้อน ประเด็วเย็น
วนเวียนอยู่เช่นนี้ ไม่มีความอบอุ่นที่พอคิบพอดีได้

("หนังสือหน้า" , 129)

หญ้ากิ่งออกมาใหม่ในทุก ๆ ฤดูฝนพร้อมด้วยดงดอกไม้หลังบ้านที่บานแล้วโรย -
โรยแล้วบานอยู่ดอกแล้วดอกเล่า

(ชรา , 117)

แสงตะเกียงลานค่อย ๆเจือจางลงตามลำแสงของยามเช้าที่ค่อย ๆเข้มข้น

(แล้วหญ้าแพรกก็หลกกลาญ , 189)

ฉันพาเท้าอันเปล่าเปลือยออกจากบ้านอันไย้ไย้ เดินฝ่าทุ่งนาเสียนโล่งและ
แล้งแห้งนั้นไปโรงเรียนทุก ๆเช้า

(ในกระแสซารแห่งกาลเวลา , 63)

หลังจากร่วมสมอารมณ์รักกันอย่างสมอารมณ์ใจแล้วทั้งสองฝ่าย พยอมก็ถาม
ขึ้นโดยไม่ตั้งใจนัก

(หมายเหตุฯ , 21)

พวกเราตื่นแต่ันแต่ก็รู้สึกสนุก ได้ยินเสียงเกาะแบบเดียวกันไปทั่วทั้งสวนกว้าง
เสียงจุดประทัดก็มี เสียงป็นก็มีมาก

(จันทรคราส, 38)

คนล้อมวงปรบมือให้เขาก็ก้อง ด้วยทั้งเท้าที่ตีฉิ่งและทั้งมือที่ตีโทนของเขา
เคลื่อนไหวสุดขีดเมื่อเพลงใกล้จะจบ

(ฤดูร้อนใต้ต้นตะแบก , 91)

จะมีเด็กสักคนใหม่หนอ...ที่คิดเหมือนฉันวันนั้น และกำลังถูกฉันวันนั้น

(ในกระแสซารแห่งกาลเวลา , 64)

หยดเลือดสีแดงเกาะตามริ้วรอยใบหน้า พระเนนอก ลำแขน และอาบปลาย
คาบขาวสะท้อนชัดตัดเปลวไฟจากตะเกียงที่พรายผ่าน - สว่างวาบแล้วก็ดับวูบที่ตรงนี้ พลันก็
วูบสว่างที่ตรงนั้น

(แล้วหญ้าแพรกก็หลกกลาญ , 138)

การซ้ำโครงสร้างวลีปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ เป็นจำนวนมาก
ทำให้ภาษาในเรื่องสั้นของเขาเกิดความสมดุลของจังหวะเสียง ช่วยเน้นย้ำความหมายที่ต้องการ
สื่อ เป็นการสร้างสารัตถภาพ หรือการเน้นย้ำใจความสำคัญที่ควรเน้นให้เด่นชัด ดังที่
พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ ไวยาหาร และกลการประพันธ์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราช-
บัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่า "การเน้น คือ การให้น้ำหนักแก่คำหรือข้อความนั้น ๆ ด้วยวิธีใด
วิธีหนึ่ง การเน้นมีหลายวิธี คือ การวางคำหรือข้อความที่จะเน้นไว้ในตำแหน่งแรกหรือ

ตำแหน่งสุดท้าย การกล่าวซ้ำ (repetition) ฯลฯ" (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ ไวยากรณ์ และกลการประพันธ์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2539: 88) เช่น กันแล้ว กันแล้ว กันแล้ว ก็กันแล้ว พลิกแล้วพลิกแล้ว ฝูงแล้วฝูงแล้ว ไหลแล้วไหลแล้ว เงียบอย่างนี้ เหงาอย่างนี้ คิดเหมือนฉันวันนั้น และกำลังดูถูกฉันวันนี้ และช่วยให้รายละเอียดที่ชัดเจน เป็นการแยกแยะเนื้อความ เช่น ทั้งเท้าที่ตีฉิ่งและทั้งมือที่ตีโทน แยกให้เห็นว่า "เท้าตีฉิ่ง" "มือตีโทน" เสียงจุดประทัดก็มี เสียงปืนก็มาก แยกให้เห็นว่า มี "เสียงจุดประทัด" และ "เสียงปืน" ส่งผลให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับเสียงที่มีจังหวะจะโคน ซึ่งช่วยสร้างความไพเราะรื่นหู เน้นย้ำความให้เด่นชัด และขยายความให้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 การเว้นวรรคตอน

การใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ คือ เครื่องหมายยัติภังค์นี้ เดิมใช้กำกับคำที่ต้องเขียนแยกกันคนละบรรทัด แต่อัศศิริ ธรรมโชติ ได้นำมาใช้ในบริบททางความหมายที่ต่างไปจากเดิม คือใช้แทนการหยุดหรือการเว้นวรรคตอน เพื่อเน้นคำหรือความที่ตามมา และเพื่อขยายความ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการใช้เครื่องหมายยัติภังค์ในรูปแบบเดิม แต่เปลี่ยนหน่วยทางภาษาจาก "คำ" เป็น "ความ" ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้มากยิ่งขึ้น และนำไปสู่การพินิจพิเคราะห์สารอย่างละเอียด นับว่าเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่เน้นความหรือขยายความให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพดังตัวอย่างต่อไปนี้

แต่จนแล้วจนรอด ผมไม่อาจยับไปไหนได้ คงได้แต่นั่งจ่อมมองคู่มือของเธอ
ที่ผมแอบจดใส่กระดาษเอาไว้ในร้านกาแฟวันนั้น - กระดาษแผ่นนั้นยับยู่ยี่ แต่ยังขาวสะอาด
(เธอยังมีชีวิตอยู่ , 53)

ฉันอยากเป็นครูเพราะฉันเกลียดครู - ครูที่ดูร้ายและเหลวไหลอย่างครูของฉัน
(ในกระแสร่างแห่งกาลเวลา , 63)

หล่อนนึกถึงหน้ากาข่ายที่เป็นรูปเสือ จะร้อยยางให้ลูกใส่ในวันพรุ่งนี้ - ความ
โหดร้ายของชีวิตที่หล่อนพบพานมาแล้ว มีแต่รอยเขี้ยวรอยเล็บนั้นยิ่งกว่าเสือจริงๆ เสียอีก
(ถึงคราที่จะหนีไกล , 75)

ความประพุดติเมื่ออยู่กรุงเทพฯ ของเขาก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ - เป็นสามมีที่
ซื่อสัตย์ของเธอ เป็นพ่อที่ดีของลูก และเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งของครอบครัว
(เมื่อเย็นย่าของวันอันร้าย , 102)

นัยน์ตาขุ่นมัวของปู่จ้องเขม็งมาที่นาง-ส่อแววเห็นใจ ปวดร้าวแทนเหมือนหยั่งรู้
หัวใจนางบัดนี้
(เสียแล้วเสียไป , 108)

นาคคิดและรู้สึกว่่าพันธะทั้งหลายแหล่กำลังสูญสิ้นโดยปริยาย ความรู้สึกใหม่
คือ การเป็นอิสระปลอดโปร่งและเสรีจากพันธนาการทั้งปวงที่ผูกอยู่กับชีวิต - ไม่มีอะไรจะมา
บังคับและเป็นนายเขาทั้งสองต่อไปอีกแล้ว ณ บัดนี้
(แล้วหญาแพรกก็แหลกลาญ , 140)

ลูกผู้หญิงอย่างเด็กสาวคนนี้กำลังเดินไปสู่รอยบาปหรือว่าหนทางบุญ-คำสร้อย
เกิดเหงาในหัวใจขึ้นอีกร้อยเท่าพันทวี !
(รถไฟครั้งที่ห้า , 166)

นางผินหน้าออกไปหาขอบฟ้าโล่ง ทอดสายตามองท้องนากว้างและทิวเขา
ทะมึนด้วยความรู้สึกอ่อนใจ - ขุนเขาที่ติดปลายฟ้านั้นช่างเป็นการทำทนายที่น่าหน่ายและไร้หวัง
(หมายเหตุฯ , 11)

ตอนนี้เขาเหมือนคนบ้าเมื่อเวลาหัวเราะ ไซ้ - ไม่ใช่คนเมาเหล้าธรรมดา
(นักรบ , 65)

แมวติดตัวออกจากอกของคนเฒ่าอย่างรวดเร็วฉับพลัน แต่ - มันเซหายไ้ไป
ภายใต้ล้อรถที่แล่นตามกันมาคั้นแล้วคั้นเล่า
(ชรา , 119)

แต่จะมีใครเล่าในที่นี้ที่กินเหล้ากินข้าวได้อย่างสบายค่อนัก - แมวตัวเดียวกำลัง
จมน้ำตายต่อหน้าคนหลายคน
(ขอทาน แมว และคนเมา , 23)

เขาคงนั่งแช่อยู่ภายในร้านกาแฟ คู่กับคนภายในร้านหลายเรื่องด้วยความรู้สึก
ร่วมกัน โดยเฉพาะบนโลกฝันที่ต่างคนต่างมีอยู่ แม่ - เลื่อนลอย ไม่จริงจัง
(วันพิเศษ , 72)

เขา - ชายหนุ่มที่เพิ่งจะจากอุทัยธานีมาหมาดๆ ก็มหน้าทำความสะอาดต่อ
ต่อไปพร้อมกับเพื่อนๆคนงาน แต่เขายังใหม่อยู่สำหรับเมืองหลวงแห่งนี้ น้ำคร่ำที่ท่อใต้ฝาดิน
ของเขา - มีหยาดน้ำดาวร่วงลงมา
(หยอดหนึ่งใต้น้ำคร่ำ , 94)

เด็กพเนจรตื่นเร้าต่อไป ผลชมพูแหลกยับปนอยู่กับเลือด เขาร้องโอดโอยและ
เริ่ม - ขอความช่วยเหลือจากผู้คนที่ห้อมล้อมอยู่รอบๆ
(ต้นชมพูข้างที่พักรถเมล์ , 86)

แต่ทว่าจะมีใครที่ไปปลอบขวัญคนเศร้าที่หนีแล้งจากบ้านนอกเข้ามาเมืองนี้เล่า
- นั่นคือข่าว คือเรื่องจริง ไม่ใช่นิยายพาฝัน
(เกมใหม่ , 99)

และแล้วพวกเขาก็หายหน้าไปเป็นปี - นานและแสนนานอยู่ในสนามรบที่ไกล
ไปจากบ้าน ประหนึ่งเส้นของฟากฟ้าที่ตัดกับทะเล
(ลมวน , 119)

เขานึกถึงเมีย ลูกๆและหลานๆ คิดถึงญาติพี่น้องคนอื่นๆ และเพื่อนบ้านที่
แสนดีที่อยู่ในบ้านเกิด ห่างไกลไปจากเมืองหลวงและโรงพยาบาลแห่งนี้ แต่ดูซิ! คนเหล่านี้ไป
อยู่เสียที่ไหนหมด - เขากำลังจะตายในท่ามกลางคนแปลกหน้า
(ฉากลา...ไกลบ้าน , 127)

ผมเหลือบมองเธอ - เจ้าของรถจักรยาน , แน่ใจไปแล้วจมอยู่กับกลิ่นควาเลือด
(ร้านเหล้า , 137)

ลูกสาวของมันเองยังเลี้ยงเป็นคนวิตถาร รักผู้หญิงด้วยกัน ทำตัวเป็นผู้ชาย
และนำอายนำหัวเราะ - ออกหัก กินยาตาย
("ทอม-ทอม" , 55)

คู่มือที่ทัศนที่ภาพและเสียงบนจอจุดกันแข็งกร้าวนั้น ผมมองดูราวกับพยับแดด
กลางแจ้งเด่นอยู่เป็นเปลวไฟ มันกำลังลามไหม้หลาย ๆ อย่างให้วอดวาย - รัฐธรรมนูญ -
ประชาธิปไตย - สภาผู้แทนราษฎร

("หนังสือหน้า" , 127)

ที่บ้านจัดสรรของลูกสาวพอจะมีต้นไม้และสนามหญ้าเขียวให้แม่มองอยู่บ้าง
แม่ก็มองสนามหญ้าร้องไห้ แล้วก็ซบ - ผืนแผ่นดินตฤณชาติ

(ผืนแผ่นดินตฤณชาติ , 156)

แหวดตาของหญิงสาวเต็มไปด้วยความศรัทธาต่อชายหนุ่ม เป็น - แหวดตาที่ไม่รู้
โลก

(คู่เหมือน , 159)

และนี่แหละจะคือความปวดร้าว ทนไม่ได้ ของ - ลูกสาวคนเดียวของเขา

(คู่เหมือน , 165)

ชายหนุ่มหน้าตาดีได้หันบ้านไปอีกแล้ววันหนึ่ง ทว่าเขาได้ทิ้งแสงแห่งความหวัง
ไว้ในหัวใจของสาวน้อยคนนี้อย่าง - ไม่มีวันคืน

(คู่เหมือน , 166)

การหยุดหรือการเว้นวรรคตอน ได้ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านกระหายใคร่รู้มากยิ่งขึ้น
เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ที่อัศศิริ ธรรมโชติ ใช้นั้น ได้สะกดอารมณ์ผู้อ่านให้หยุดนิ่งชั่วขณะ
ก่อนที่จะได้รับรู้สารต่อไป จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ข้อความที่ตามหลังเครื่องหมาย
ดังกล่าว จะเป็นข้อความที่มีสัมพันธ์ภาพกับข้อความที่มาก่อน การใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-)
ในลักษณะนี้ มีใช้ในภาษาอังกฤษ เช่น He was dressed in ordinary clothes-clothes
that no one would remember - and wore dark glasses too. (John Grisham
1995: 4) ข้อความ -clothes that no one would remember เป็นข้อความที่มีสัมพันธ์
ภาพกับข้อความที่มาก่อน คือ ขยายข้อความที่อยู่ข้างหน้า ในที่นี้คือคำว่า "clothes"

การใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) เพื่อสร้างจังหวะการหยุดในเรื่องสั้นของอัศศิริ
ธรรมโชติ ก่อให้เกิดผล 3 ประการ คือ ประการแรก ช่วยขยายข้อความที่อยู่ข้างหน้า เช่น
ฉันอยากเป็นครูเพราะฉันเกลียดครู-ครูที่ร้ายและเหลวไหลอย่างครูของฉัน จากตัวอย่างนี้
ข้อความที่ตามหลังเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ช่วยขยายคำว่า "ครู" ของข้อความที่อยู่ข้างหน้า

เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่า “ครู” ที่ตัวละครเกลียดคนนั้นมีลักษณะเป็นเช่นไร เป็นการให้รายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีลักษณะดังกล่าว เช่น เขา - ชายหนุ่มที่เพิ่งจะจาก อัยธานีมาหมาด ๆ ข้อความที่ตามหลังเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ช่วยขยายรายละเอียดข้อมูลของตัวละคร “เขา” ผมเหลือบมองเธอ - เจ้าของรถจักรยาน ข้อความที่ตามหลังเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ช่วยขยายรายละเอียดข้อมูลของตัวละคร “เธอ” ความประพุดติเมื่ออยู่กรุงเทพฯ ของเขาก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ - เป็นสามีที่ซื่อสัตย์ของเธอ เป็นพ่อที่ดีของลูก และเป็นผู้นำที่ แข็งขันของครอบครัว ข้อความที่ตามหลังเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ช่วยขยายรายละเอียดข้อมูล “ความประพุดติ” ของ “เขา” ในข้อความที่อยู่ข้างหน้า ฯลฯ การใช้เครื่องหมายยัติภังค์เพื่อหยุดหรือเว้นวรรคตอน ก่อนที่จะให้ผู้อ่านได้รับรู้ข้อความที่นำมาขยายเพื่อให้รายละเอียดข้อความที่อยู่ข้างหน้า จึงช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ละเอียดชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง การใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ในเรื่องสั้นของอัคริ ธรรมโชติ สร้างจังหวะการหยุด เพื่อช่วยเน้นข้อความที่มีสาระสำคัญของเรื่องสั้นเรื่องนั้นปรากฏอยู่ เช่น มันกำลังลามไหม้หลาย ๆ อย่างให้วอดวาย - รัฐธรรมนูญ - ประชาธิปไตย - สภาผู้แทน ราษฎร คำว่า “รัฐธรรมนูญ” “ประชาธิปไตย” และ “สภาผู้แทนราษฎร” เป็นคำที่มีความสำคัญในเรื่อง “หนังสือหน้า” ซึ่งเป็นเรื่องราวของการแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหารและรัฐบาล คำเหล่านี้สอดคล้องกับสาระสำคัญของเรื่องที่แสดงว่า การแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหารและรัฐบาลนั้น อาจทำลายสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ และตัวอย่างอื่น เช่น แม่ก็มองสนามหญ้าร้องไห้ แล้วก็ซบ - ผืนแผ่นดินตฤณชาติ คำว่า “ผืนแผ่นดินตฤณชาติ” เป็นคำที่มีความสำคัญ ในเรื่อง “ผืนแผ่นดินตฤณชาติ” ซึ่งเป็นเรื่องราวของบุคคลที่หวนหาแผ่นดินถิ่นเกิดที่จากมา ผืนดินถิ่นเกิดดังกล่าวเป็นผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์และมีคุณค่าทางจิตใจ อัคริ ธรรมโชติ จึงเลือกใช้คำว่า “ผืนแผ่นดินตฤณชาติ” เพื่อสื่อให้เห็นคุณค่าของแผ่นดินถิ่นเกิดนั้น และใช้เครื่องหมายยัติภังค์สร้างจังหวะการหยุด เพื่อเน้นคำที่มีสาระสำคัญในเรื่องให้เด่นชัดขึ้น

นอกจากนี้ อัคริ ธรรมโชติ ยังจงใจใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) เพื่อหยุดหรือเว้นวรรคตอนเพื่อเน้นย้ำความหมาย รวมทั้งจุดประกายความใคร่รู้ให้ผู้อ่าน ซึ่งโดยปรกติแล้วข้อความดังกล่าวจะไม่เว้นวรรคตอน เช่น แม่ - เลื่อนลอยไม่จริงจิง เขาร้องโอดโอยและ เริ่ม - ขอความช่วยเหลือจากผู้คนที่ห้อมล้อมอยู่รอบ ๆ ทว่าเขาได้ทิ้งแสงแห่งความหวังไว้ใน หัวใจของสาวน้อยคนน้อย่าง - ไม่มีวันลืม แววตาของหญิงสาวเต็มไปด้วยความศรัทธาต่อชาย หนุ่ม เป็น - แววตาที่ไม่รู้โลก เมื่อใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) เพื่อสร้างจังหวะการหยุดดังตัวอย่างที่ยกมา จะทำให้ผู้อ่านหยุดอ่านชั่วขณะ และเกิดความสนใจใคร่รู้ข้อความที่ตามมา ทั้งยังเป็นการเน้นย้ำข้อความนั้นให้เด่นชัดยิ่งขึ้นด้วย

การใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ของอัศศิริ ธรรมโชติ จึงได้สร้างจังหวะเสียง
ในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเห็นสัมพันธ์ภาพของข้อความได้ชัดเจนขึ้น ทั้งยังเน้น
ข้อความให้โดดเด่น และได้ชักชวนผู้อ่านให้พิจารณาความหมายของข้อความที่ตามหลัง
เครื่องหมายยัติภังค์ (-) อย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการ
สื่อมากขึ้นตามไปด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย